

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**DAVČNO SVETOVANJE V SLOVENIJI, NEMČIJI, VELIKI BRITANIJI
IN ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE**

Ljubljana, december 2003

META BREZAR

IZJAVA

Študentka Meta Brezar izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom mag. Maje Zaman in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

Ljubljana, dne 3.12.2003

Podpis:

KAZALO

UVOD.....	1
1 SVETOVALEC IN SVETOVANJE	2
1.1 Poklicno – etična načela in strokovna načela svetovalcev	3
1.2 Vrste in obseg davčnega svetovanja.....	6
1.3 Organiziranje davčnega svetovanja.....	7
1.4 Potek svetovanja	8
2 UREJENOST DAVČNEGA SVETOVANJA V SLOVENIJI, NEMČIJI, VELIKI BRITANiji IN ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE.....	10
2.1 Značilnosti davčnega svetovanja v Nemčiji	10
2.1.1 Zgodovina davčnega svetovanja v Nemčiji	11
2.1.2 Naloge davčnega svetovalca	11
2.1.3 Pogoji za pridobitev pravice opravljanja poklica davčnega svetovalca	12
2.1.4 Organiziranje davčnega svetovanja v Nemčiji.....	14
2.1.5 Poklicna pravila davčnega svetovanja.....	15
2.1.6 Zavarovanje poklicne odgovornosti	15
2.1.7 Davčna reforma 2000 v Nemčiji	16
2.2 Davčno svetovanje v Veliki Britaniji	16
2.2.1 Pooblaščen inštitut davčnih svetovalcev	16
2.2.2 Združenje davčnih tehnikov	17
2.2.3 Kako postati pooblaščen davčni svetovalec	18
2.2.4 Poklicna pravila davčnega svetovanja.....	18
2.2.5 Oblike organiziranosti dela davčnega svetovalca	19
2.2.6 Izvajanje poslov za naročnika	19
2.2.7 Nasprotje interesov.....	20
2.3 Davčno svetovanje v Združenih državah Amerike	21
2.3.1 Davčna ureditev v ZDA	21
2.3.2 Davčni predpisi	22
2.3.3 Davčna praksa	23
2.3.4 Zastopanje strank pred Agencijo IRS.....	24
2.3.5 Pooblaščen revizorji kot davčni svetovalci	25

2.4	Ureditev davčnega svetovanja v Sloveniji.....	25
2.4.1	Raziskava o učinkovitosti in uspešnosti delovanja davčne administracije v Sloveniji	26
2.4.2	Predlog zakona o davčnem svetovanju	27
2.4.3	Slovenski inštitut za revizijo	30
2.4.4	Društvo davčnih svetovalcev Slovenije	32
2.4.5	Davčno-finančni raziskovalni inštitut	33
2.4.6	Davčno izobraževalni inštitut.....	33
3	SKLEP.....	34
	LITERATURA	37
	VIRI.....	38

UVOD

Z davki se v svojem življenju srečujemo vsi, nekateri kot fizične osebe pri dohodninskih napovedih, nekateri pa tudi kot pravne osebe pri svojem poslovanju. S postopno harmonizacijo davčnega sistema z Evropsko unijo se je obseg davkov povečal, s tem pa tudi potreba posameznikov in gospodarskih družb po večji optimizaciji plačevanja davkov.

V zadnjem desetletju 20. stoletja se je tudi v Sloveniji pojavila potreba po davčnem svetovanju. Prej je povpraševanje in potrebo po tovrstnih storitvah zavirala odsotnost privatnega kapitala, prevladujoč položaj davčnega organa in relativna enostavnost davčnega sistema. S prehodom na tržno gospodarstvo in s pojavom privatne lastnine so se poklici računovodij, revizorjev in svetovalcev, ki so bili na zahodu že poznani, začeli pojavljati tudi pri nas.

Predmet dela v moji diplomski nalogi je davčno svetovanje. Moj namen je zbrati podatke o trenutnem stanju davčnega svetovanja v Sloveniji, dodati nameravam opis stanja v Nemčiji, Veliki Britaniji in Združenih državah Amerike, iz česar bo razvidna razlika med ureditvami davčnega svetovanja v posameznih državah. Temeljna teza mojega diplomskega dela je, da je davčno svetovanje v Sloveniji dokaj neurejeno in neenotno. Predstaviti želim razlike med posameznimi organizacijami, ki se s svetovanjem pri nas ukvarjajo, in potrebo po ureditvi tega področja.

V prvem poglavju bom povzela nekaj definicij svetovanja in njegovo zgodovino. Sledila bodo poklicno-etična in strokovna načela, ki se jih morajo davčni svetovalci držati pri opravljanju svojega poklica. Prizadevati pa si morajo tudi, da izpolnjujejo znake odličnosti. V nadaljevanju bom opisala vrste in obseg davčnega svetovanja ter načine, kako se davčni svetovalci lahko organizirajo pri opravljanju svoje dejavnosti. Na koncu prvega poglavja bom opisala pet faz svetovanja, ki pri medsebojnem sodelovanju pomagajo svetovalcu in naročniku ter načine, kako svetovalci pride do stika s strankami. V drugem poglavju bom predstavila ureditev davčnega svetovanja v Nemčiji, Veliki Britaniji, Združenih državah Amerike in v Sloveniji. V Nemčiji je davčno svetovanje popolnoma zakonsko urejeno, v preostalih treh obravnavanih državah pa zakona ni, področje davčnega svetovanja pa je v vsaki izmed njih drugače urejeno. V Veliki Britaniji so sprejeli strokovne usmeritve in priporočila, v Združenih državah Amerike pa se lahko kdorkoli ukvarja s svetovanjem. V Sloveniji konkretne ureditve področja davčnega svetovanja ni in bo potrebno ustrezne rešitve še poiskati. Diplomsko delo zaključujem z glavnimi ugotovitvami, ki izvirajo iz mednarodne primerjave področja davčnega svetovanja v proučevanih štirih državah.

1 SVETOVALEC IN SVETOVANJE

V literaturi obstaja veliko različnih definicij svetovanja, ki jih lahko združimo v dva temeljna pristopa. Po prvem je svetovanje proces. Za ta pristop je značilna definicija, ki jo je podal Fritz Steele: »S svetovalnim procesom razumem vsako obliko dajanja pomoči o vsebini, procesu ali strukturi naloge ali skupine nalog, kjer svetovalec sam ni dejansko odgovoren za izvajanje naloge, ampak pomaga tistemu, ki je.« (Kubr, 1996, str. 3)

Drugi pristop gleda na svetovanje kot na storitev in poudarja mnoge značilnosti, ki jih taka storitev mora imeti. Larry Greiner in Robert Metzger pravita: »Svetovanje je svetovalna storitev, povezana s stranko in pripravljena zanjo s strani posebej sposobne in kvalificirane osebe, ki stranki pomaga na objektivni in neodvisni način, da spozna probleme, jih analizira, predlaga rešitve in pomaga pri udeležanju rešitev, če je pozvana.« (Kubr, 2003, str. 3)

S svetovanjem se ukvarjajo posamezniki, majhne svetovalne organizacije, mnogokrat na lokalni ali regionalni ravni, v javni sektor usmerjene organizacije, za posamezne industrijske panoge specializirane organizacije, na posamezna funkcionalna področja orientirane organizacije, pa tudi velike nacionalne, večnacionalne in nadnacionalne svetovalne organizacije (Hribar, 2003a).

Zgodovina davčnega svetovanja sega v obdobje rimskega cesarstva, ko so takratni govorniki (latinsko imenovani Oratores) med svojimi govori dajali nasvete in razlage glede plačila davčnih obveznosti. Kasneje so podobno delo opravljali pisarji in knjigovodje za trgovce (Repovž, 2003, str. 11). Moderni sistem davka na dohodek se je pojavil v Angliji leta 1799 in se do konca 19. stoletja uveljavil tudi v kontinentalni Evropi. To je za uveljavitev davčnega svetovanja prelomno obdobje. Hitra rast potrebe po davčnih svetovalcih je vzpodbudila predvsem specializacijo revizorjev za davčno svetovanje, ker so bili v tem času odvetniki že preveč usmerjeni v civilno, kazensko in procesno pravo¹ (Prislan, 1996, str. 10).

Poklic davčnega svetovalca, ki to delo opravlja kot izključno samostojno podjetniško storitev, pa se je razvil šele v začetku 20. stoletja v razvitih tržnih gospodarstvih v odvisnosti od zahtevnosti urejanja davčnih obveznosti do države. Tudi v Sloveniji se v zadnjem desetletju 20. stoletja pojavlja potreba po poklicu davčnega svetovalca, tako po zakonodajni kot izvršilni in izvedbeni plati (Repovž, 2003, str. 11).

Zaradi vse večjih potreb po svetovanju je v zadnjih letih opaziti velik razmah domačih svetovalnih organizacij, za katere je značilno, da si zelo različno predstavljajo, kaj svetovanje sploh je. Vsem med njimi je jasno strokovno področje, o katerem želijo svetovati, praznina pa je opazna pri obvladovanju same svetovalne stroke, fazah svetovalnega procesa in pri definicijah svetovanja (Hribar, 2003b).

¹ V času prehoda iz fevdalizma v kapitalizem je odvetništvo prevzelo in kasneje imelo vodilno vlogo pri davčnem svetovanju.

1.1 Poklicno–etična načela in strokovna načela svetovalcev

Slovenski inštitut za revizijo si je že ob ustanovitvi leta 1994 zadal za cilj uvedbo sekcije davčnih svetovalcev in naziv preizkušeni davčnik. V načrtu dela za leto 1999 so predvideli izdelavo poklicno–etičnih pravil za moralno neoporečno delovanje nosilcev te stroke (Koletnik, 2003, str. 8).

Na podlagi posebnega izpita pri Inštitutu za revizijo v Ljubljani se podeljuje licenca preizkušenega davčnika. Te osebe so vpisane v register preizkušenih davčnikov pri Inštitutu za revizijo in so se dolžne ravnati po kodeksu poklicne etike preizkušenega davčnika.

Poklicno-etična oziroma temeljna načela obnašanja preizkušenega davčnika so (Repovž, 2003, str. 13-14):

– Načelo strokovnosti, skrbnosti in odgovornosti

Delo davčnega svetovalca naj, ob poznavanju davčne teorije in prakse, temelji na skrbnosti in vestnosti, kar pomeni, da mora davčni svetovalec prevzeto nalogo opraviti strokovno neoporečno in v dogovorjenem roku in da nalogo odkloni, če je ni sposoben opraviti ali če bi bila izvršitev naloge v nasprotju z veljavnimi zakonskimi predpisi ter davčnimi načeli in pravili. Zato ne sme sodelovati pri nobeni nezakoniti ali nedovoljeni dejavnosti naročnika-klienta. Pri svetovanju klientom je svetovalec dolžan svoje nasvete dajati popolno in jasno in praviloma v pisni obliki, z namenom poiskati optimalno rešitev plačila davčnih obveznosti. Klienta je dolžan tudi informirati o možnih davčnih in kazenskih posledicah. Odgovornost davčnega svetovalca za morebitno nastalo škodo klientu je osebna, zato se davčni svetovalci običajno zavarujejo pred poklicno odgovornostjo za škodo pri zavarovalnici.

– Načelo zaupnosti (molčečnosti)

Davčni svetovalec mora spoštovati zaupnost prejetih poslovnih in osebnih informacij, do katerih je prišel pri svojem delu. Dolžnost zaupnosti nasproti okolju pomeni, da je davčni svetovalec dolžan informacijo, prejeta v okviru svoje poklicne dejavnosti, varovati kot poklicno tajnost. Tega se mora držati tudi potem, ko je razmerje s klientom že prenehalo in tudi po njegovi smrti. Zaupnost se lahko izjemoma prekine z dovoljenjem klienta, ali če ga k temu zavezuje zakon. Z načelom zaupnosti je dolžan svetovalec seznaniti tudi svoje sodelavce in jih pri tem nadzirati.

– Načelo neoporečnosti

Davčni svetovalec mora svojo dejavnost opravljati neoporečno, kar pomeni, da ne sme pristajati na morebitne nezakonite in etično dvomljive interese in koristi naročnika v določeni zadevi. Nalogo davčnega svetovanja mora svetovalec v primeru, da bi moral kršiti predpise in načela, takoj prekiniti, saj je po vsebini svojega pooblastila, licence, dolžan zagotoviti strokovno neoporečno sodbo o davčni zadevi. V primeru sramotnega, nečastnega ali drugega

spornega vedenja, ki ni v skladu s poklicem in etičnimi načeli, mora svetovalec disciplinsko odgovarjati pred izdajateljem licence.

– Načelo neodvisnosti in prizadevnosti

Pri upoštevanju tega načela gre za strokovno neodvisnost in samostojnost davčnega svetovalca, ki naj svoje delo opravlja učinkovito, vestno in kakovostno. Pri svojem delu mora skrbno izbirati svoje sodelavce in skrbeti za njihovo stalno izobraževanje in izpopolnjevanje. Pri njihovem delu jih je dolžan nadzorovati in skrbno organizirati poslovanje. Ceno svoje storitve mora ustrezno prilagoditi vsebini, učinkom in času svetovanja.

Strokovna načela o davčnem svetovanju pa so izhodiščna pravila za pravilno, odgovorno in učinkovito delo davčnih svetovalcev ter jih uporabljamo v povezavi s standardi davčnega svetovanja. Strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo jih je sprejel na svoji seji 29. maja 2001 in se uporabljajo od sprejetja naprej (Strokovna načela preizkušenega davčnika, 2003, str.140). Standardi vsebujejo metodološka in organizacijska pravila delovanja davčnega svetovanja in dokler nimamo lastnih, lahko uporabljamo tuje standarde, v kolikor niso v nasprotju z načeli davčnega svetovanja v Sloveniji. Zbirka strokovnih načel je sestavljena iz temeljnih načel o davčnem svetovanju, načel o strokovnosti in neodvisnosti, načel o organiziranosti davčno-svetovalne službe in načel o metodiki dela. Vsako načelo vsebuje ustrezno obrazložitev, kar olajšuje njihovo uporabo in razumevanje (Koletnik, 2003, str. 12).

Temeljna načela o davčnem svetovanju govorijo o tem, da je davčno svetovanje neodvisno strokovno presojanje in predlaganje ustreznih davčnih rešitev naročnikom svetovanja. Svetovalno delo obsega davčno svetovanje in zastopanje podjetniških interesov naročnika na tem področju. Davčni svetovalec je pravno-ekonomski svetovalec pri vseh davčnih vprašanjih. Zaradi razvejanosti tega področja so za svetovalce potrebna specifična znanja, kaže pa se tudi potreba po vedno večji specializaciji. Cilj davčnega svetovanja je pomagati davčnim zavezancem pri izpolnjevanju njihovih davčnih obveznosti v skladu z zahtevami države in njihovimi gospodarskimi koristmi. Davčnosvetovalne storitve lahko opravlja le preizkušeni davčnik, ki ima ustrezno teoretično in praktično znanje, s katerim pomaga vodstvu, lastnikom in strokovnim službam v podjetju preprečiti ali odpraviti davčni problem. V temeljnih načelih je dodan še del o davčni politiki, kot temeljni sestavini vodenja vsakega podjetja in ureditve znotraj katerih lahko davčni svetovalec opravlja svojo dejavnost (Strokovna načela preizkušenega davčnika, 2003, str. 141-143).

Sledita načeli o strokovnosti in neodvisnosti, kjer je omenjeno, da morajo biti storitve davčnega svetovanja opravljene strokovno in skrbno. Svetovati sme oseba, ki je strokovno usposobljena in obvlada poklicne veščine. Pri opravljanju dela je potrebna poklicna skrbnost in neodvisnost od naročnika, kar pomeni, da svetovalec opravlja svoje delo samostojno in nepristransko (Strokovna načela preizkušenega davčnika, 2003, str. 143-144).

Načela organiziranosti davčnosvetovalne službe določajo, da sme davčni svetovallec svojo dejavnost opravljati kot samostojni davčni svetovallec ali znotraj svetovalnega oziroma revizijskega podjetja. V takem primeru je svetovalna dejavnost organizirana kot davčnosvetovalna služba. Ima svojega vodjo in deluje v skladu s predpisi ter splošnimi in posebnimi pravili posloводства tega podjetja. Poslovodstvo sprejme listino o ustanovitvi davčnosvetovalne organizacijske enote ter poslovnik o njenem namenu, njenih pooblastilih in njeni odgovornosti. Vodja davčnosvetovalne službe mora načrtovati njeno delo, določiti smernice in pravila za vodenje in spremljanje dela davčnih svetovalcev. Vodja izdelava tudi merila in program za pridobivanje davčnih svetovalcev ter za usposabljanje in vrednotenje njihovega dela. Poskrbeti mora za izdelavo in uresničitev programa za zagotavljanje kakovosti davčnega svetovanja, s čimer poskrbi za izvajanje dela v skladu s strokovnimi načeli in standardi ter drugimi pravili (Strokovna načela preizkušenega davčnika, 2003, str. 145-146).

Sledijo načela o metodiki dela, po katerih mora biti davčno svetovanje odobreno, organizirano in nadzirano. Sestavljeno je iz načrtovanja, uresničevanja in nadziranja posamezne naloge. Izid proučevanja so pisna in ustna priporočila naročniku o davčnih odločitvah ter spremljanje priporočil in ukrepov za odpravo davčnih nepravilnosti. Za zahtevnejšo davčnosvetovalno nalogo je treba izdelati izvedbeni načrt, svetovallec pa mora zbrane podatke in informacije, potrebne pri davčnem svetovanju, preveriti in ovrednotiti. O svojih ugotovitvah mora davčni svetovallec poročati in preverjati, če so bili na podlagi njegovih ugotovitev in priporočil sprejeti in uresničeni predlagani davčni ukrepi (Strokovna načela preizkušenega davčnika, 2003, str. 146-148).

Preizkušeni davčnik si mora prizadevati, da bo nastopal kot ugledna in spoštovana osebnost, zato mora imeti lastnosti in značilnosti, ki po kakovosti presegajo druge in oblikujejo njegovo odličnost. Posebej je poudarjenih 13 znakov odličnosti (Turk, 2000, str. 129):

- izobraženost,
- olikanost,
- preudarnost,
- prizadevnost,
- izvirnost,
- zanesljivost,
- podjetnost,
- sposobnost vodenja,
- pravičnost,
- resnicoljubnost,
- poštenost,
- plemenitost,
- samozavednost.

Društvo davčnih svetovalcev Slovenije (DDSS), ki je bilo ustanovljeno leta 1993, je v letu ustanovitve društva sprejelo enotna pravila o obnašanju in delovanju davčnih svetovalcev. Z vidika odgovornosti sta v kodeksu poudarjeni predvsem skrbnost in vestnost pri opravljanju poklica davčnega svetovalca. Pri tem so dolžni člani društva upoštevati zakonske zahteve in zahteve poklica. Biti morajo samostojni, nepristranski in sposobni objektivnega ocenjevanja dejstev. Pred sprejetjem posameznega primera mora davčni svetovalec oceniti, ali je nalogo sposoben opraviti glede na svojo strokovno usposobljenost in ostale obveznosti. Vsak član DDSS je zavezan k molčečnosti, poklic pa opravlja na lastno odgovornost. Društvo je v kodeksu opredelilo tudi disciplinsko odgovornost, kar pomeni, da so člani disciplinsko (moralno) odgovorni za vsa dejanja v zvezi z opravljanjem dejavnosti davčnega svetovanja. Znotraj društva obstaja poseben organ – častno razsodišče, ki rešuje spore znotraj društva, pa tudi spore med člani društva in zunanjimi sodelavci. Svetovalci, ki so člani društva, morajo svojo poklicno dejavnost tudi ustrezno zavarovati (Kodeks poklicne etike članov DDSS, 2003).

1.2 Vrste in obseg davčnega svetovanja

Ločimo dve glavni vrsti svetovanja. Prvo je usmerjeno v prihodnje aktivnosti naročnika, drugo pa je vezano na pretekle poslovne dogodke.

Pri svetovanju, usmerjenem v prihodnje aktivnosti naročnika, gre predvsem za davčno načrtovanje in ugotavljanje davčnih učinkov posameznih poslovnih dogodkov oziroma svetovanje o njihovem pravilnem davčnem obravnavanju. Ta oblika svetovanja je najzahtevnejša, saj mora svetovalec poznati poleg davčnih in drugih predpisov tudi računovodstvo in druga področja, ki se nanašajo na posamezen posel ali celotno poslovanje naročnika. Ker svetovalec sodeluje pri sprejemanju poslovnih odločitev, mora predlagati rešitve, ki so optimalne tako z davčnega kot tudi s finančnega in poslovnega vidika (Skitek, 2003, str. 5).

K svetovanju v povezavi s preteklimi poslovnimi dogodki pa sodi predvsem sestavljanje davčnih obračunov, pregled in preverjanje davčnega obravnavanja poslovnih dogodkov, zastopanje strank v davčnih postopkih in drugo. Svetovalec ne more več vplivati na že izvedene poslovne dogodke. Njegova naloga je predvsem, da sestavi pravilen davčni obračun na podlagi teh izvedenih poslovnih dogodkov. Pogostokrat so svetovalci angažirani tudi za naloge davčne revizije poslovanja, in sicer v tem primeru na podlagi izbranih vzorcev dokumentacije in glede na vrste poslovnih dogodkov preverijo, ali je naročnik v zvezi z njimi opravil pravilne davčne obračune in izkazal pravilno davčno obveznost. To je preventivni pregled, ki omogoča, da se napake še popravijo in plačajo premalo obračunane davčne obveznosti. Davčni svetovalec lahko sodeluje z naročnikom tudi v davčnih postopkih ter mu

pomaga pri interpretaciji posameznih odločitev, povezanih z davki, pisanju pripomb in pritožb na akte davčnih organov in sodeluje z njegovimi odvetniki (Skitek, 2003, str. 5).

Naročniki se poslužujejo različnih oblik svetovanja, kar je predvsem odvisno od značilnosti njihovega poslovanja. Glede na to bi jih lahko ločili na male davčne zavezance in na velike davčne zavezance (Skitek, 2003, str. 6). Ta delitev ni vezana na opredelitev velikosti družb, kot jo pozna korporacijska zakonodaja, temveč je predvsem vezana na zahtevnost poslovanja posameznega naročnika. Za skupino malih davčnih zavezancev je značilno, da izvajajo enostavnejše poslovne dogodke, poslovanje se v veliki meri odvija v okviru domače davčne zakonodaje in niso pogosto podvrženi pregledom davčnega organa. Zaradi tega je njihova potreba po davčnem svetovanju navadno manjša in se navadno nanaša na svetovanje v zvezi s preteklimi poslovnimi dogodki. Na drugi strani pa veliki davčni zavezanci izvajajo zapletene poslovne dogodke, zahtevne finančne operacije, poslujejo v mednarodnem poslovnem okolju ter so podvrženi različnim nacionalnim davčnim ureditvam. Pogosteje so tudi izpostavljeni davčnim kontrolam. Te značilnosti zahtevajo, da se poslužujejo predvsem svetovalnih storitev v okviru davčnega načrtovanja in ugotavljanja davčnih učinkov bodočih poslovnih dogodkov.

V Sloveniji se podjetja zaenkrat poslužujejo svetovanja v glavnem v primerih, ko sodelujejo v davčnih postopkih in ko je potrebno aktivno sodelovati z davčnimi organi bodisi v postopku davčnega nadzora ali kot strokovni pomočnik v sodnih davčnih sporih. Večje družbe so se v zadnjem času začele zavedati pomena in koristnosti svetovalcev že v procesu sprejemanja poslovnih odločitev, saj se s tem izognejo težavam v kasnejših soočenjih z davčno oblastjo in znajo svoje odločitve ustrezno podkrepiti. Pomembno vlogo so na tem področju prevzeli revizorji, ki so celo leto v stiku z naročniki in morajo dobro poznati davčno zakonodajo, saj je pregled pravilnosti obračunavanja in plačevanja davkov eden od sestavnih delov revizijskega pregleda (Skitek, 2003, str. 6).

1.3 Organiziranje davčnega svetovanja

Davčno svetovanje je kot predmet poslovanja lahko organizirano v obliki pravne osebe, kot gospodarska družba za davčno svetovanje, ali tudi fizične osebe (samostojni podjetnik) (Repovž, 2003, str. 14).

Davčno svetovanje je poleg prvih dveh oblik lahko organizirano tudi kot organizacijska enota v okviru svetovalne družbe ali pa kot enota v okviru trgovskega, proizvodnega ali drugega podjetja (Skitek, 2003, str. 6).

Iz tega izhaja, da lahko svetovalno podjetje, ki poleg drugih svetovanj opravlja še posle davčnega svetovanja, ali pa revizijsko podjetje, v svojem širšem obsegu poslovanja vključuje tudi davčno svetovanje praviloma istim klientom, za katere opravlja že revizijo poslovanja.

Tudi podjetja ali samostojni posamezniki, ki opravljajo posle računovodstva, bodo praviloma vedno za svoje kliente poleg področja računovodstva opravili tudi posle davčnega svetovanja. (Repovž, 2003, str. 14).

1.4 Potek svetovanja

Kubr (1996, str. 21-25) deli proces svetovanja v petfaznem modelu na pričetek, diagnozo, planiranje aktivnosti, izvajanje in zaključek. Ta delitev pomaga svetovalcu in stranki, da lahko sistematično prehajata od faze do faze pri medsebojnem sodelovanju. V praksi se lahko posamezna faza izpusti, ali pa se združi z naslednjo.

V prvi fazi svetovanja (Skitek, 2003, str. 2, 3) gre za vzpostavitev stika z naročnikom ter spoznavanje njegovih želja oziroma pričakovanj o vključitvi davčnega svetovalca pri reševanju problema. Raziskave v zvezi s svetovalnimi storitvami kažejo, da je največ posla pridobljenega na podlagi priporočil drugih, ki so že bili zadovoljni s storitvami posameznega svetovalca. Zato naročnik največkrat sam pristopi k svetovalcu in naveže stik. Na podlagi razgovora o problemu in željah naročnika se s svetovalcem izdela predhodna diagnoza problema, ki je odvisna od samega problema in traja nekaj dni. Šele nato je mogoče opredeliti način sodelovanja in pot do rešitve. Izdelati je potrebno približen terminski plan sodelovanja, opredeliti naloge svetovalca in naročnika in določiti učinke, ki se pričakujejo od posamezne faze. Svetovalec mora pripraviti vse parametre, potrebne za sestavitev pogodbe, pregled predvidenih stroškov, določiti ceno storitve, določiti obseg sodelovanja z naročnikom, predvideti končni rok za dokončanje nalog in določiti način zaključka sodelovanja (poročilo, sestanek). Svetovalec na podlagi teh informacij sestavi pogodbo in z naročnikovim podpisom se lahko začne izvajanje naslednje faze.

Druga faza je faza postavitve diagnoze. Ugotoviti in določiti se mora problem s čim večjo natančnostjo, saj je od tega odvisna kvaliteta rešitve problema. V tej fazi je sodelovanje med svetovalcem in naročnikom že konkretno, saj analizirata posamezna dejstva v zvezi s problemom ter iščeta ustrezne podatke in informacije v zvezi z njim. Ko se postavi časovni okvir analize, se začne analiza posameznih dejavnikov in podatkov izvajati. Obdelajo se z raznimi matematičnimi metodami, kazalniki in indeksi. Po opravljeni diagnozi svetovalec opravi sintezo analize, ki povzema bistvene ugotovitve. Svetovalec mora za naročnika sestaviti poročilo o opravljeni diagnozi in mu ga predstaviti.

Če se naročnik strinja z ugotovitvami, sledi faza načrtovanja dejavnosti, v kateri svetovalec poišče različne možne alternative za rešitev problema. Pri tem pride v ospredje njegovo teoretično znanje in predvsem praktične izkušnje. Svetovalec izdela seznam predlaganih alternativ in vsako posebej prouči z vidika stroškov njene realizacije in glede na njene učinke. Naročniku mora predvsem predstaviti vse prednosti in slabosti posamezne alternative. Nekaj

najboljših predstavi svetovalec naročniku in skupaj izbereta najprimernejšo. Pri predstavljanju alternativ mora svetovalec prikazati tudi možen način in glavne zahteve za njeno izvedbo. Naročnik se potem na podlagi zbranih informacij odloči za njemu najbližjo rešitev, če pa do te odločitve v sodelovanju s svetovalcem ne more priti, se njuno sodelovanje konča (Skitek, 2003, str. 4).

Sledi faza izvajanja, kjer glavno breme sodelovanja in izvedbe alternative pade na naročnika. V tej fazi se lahko svetovalec povsem umakne in samo spremlja izvajanje ali pa aktivno sodeluje z naročnikom. V večini primerov svetovalci aktivno sodelujejo do konca, saj je tako zadovoljstvo naročnikov večje, poleg tega pa lahko med izvedbo določene pomanjkljivosti in dejavnike, ki so bili drugače predvideni, odpravi, dopolni alternativo ali jo v katerem delu spremeni. Za uspešno rešitev problema je potrebno tudi ugotoviti, ali naročnik razpolaga z ustreznimi kadri, ki bodo izvajali nadzor nad izvedbo in odgovorne osebe za posamezna področja. V primeru pomanjkljivosti mora naročnik poskrbeti za ustrezno došolanje in prekvalifikacijo kadrov (Skitek, 2003, str. 4).

V zadnji fazi, to je faza zaključka, se izdela končni pregled nad opravljenim delom, poda se ocena o uspešnosti reševanja problema ter o sodelovanju med naročnikom in svetovalcem. Pomembno teži pri zaključku svetovanja ima ocena uspešnosti izbrane in uvedene alternative in ocena učinkov za naročnika. To je dostikrat težko, saj so učinki lahko dolgoročni in segajo tudi na druga področja. Svetovalec sestavi končno poročilo na podlagi delnih poročil in povzame potek celotnega sodelovanja, predstavi alternative, med katerimi je bila izbrana najprimernejša, poda kriterije za izbiro realizirane alternative. Predstavi tudi način izvedbe in probleme, s katerimi sta se z naročnikom srečavala. V tem poročilu lahko svetovalec navede tudi druge probleme, ki jih je opazil pri sodelovanju z naročnikom, in predstavi možne rešitve, s čimer naročnika lahko zainteresira za prihodnje sodelovanje na novih področjih (Skitek, 2003, str. 4).

Eden od pomembnih pogojev za uspešno svetovanje je obvladovanje marketinga. Svetovalec mora opredeliti svoja znanja in možno ponudbo storitev, identificirati mora možne ciljne naročnike storitev, v javnosti pa mora vzbuditi pozornost teh potencialnih naročnikov. Vsakemu vabilu na srečanje s potencialnim naročnikom mora hitro slediti. Na vprašanja naročnikov mora vedno imeti pripravljene odgovore (Repovž, 2003, str. 8).

Tabela 1: Načini spoznavnja naročnikov svetovalnih storitev (v %)

Način spoznanja	Odstotek spoznanja
Po priporočilu	32
Direktni pristop svetovalca	16
Z osebnim stikom	15
Po slovesu, ugledu	9
Po preteklem sodelovanju	9
Po sodelovanju svetovalca v sestrinskem podjetju	8
Priporočilo zunanje agencije	8
Ostalo	3
Skupaj	100

Vir: Repovž, 2003, str. 8-9.

Iz tabele 1 je razvidno, da svetovalci pridobijo največ posla na podlagi priporočil drugih. Sledi direktni pristop svetovalca in osebni stik. Le 9 % sodelovanja med svetovalcem in naročnikom je posledica svetovalčevega ugleda in preteklega sodelovanja z naročnikom.

2 UREJENOST DAVČNEGA SVETOVANJA V SLOVENIJI, NEMČIJI, VELIKI BRITANiji IN ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

Slovenija, Nemčija, Velika Britanija in Združene države Amerike (odslej ZDA) sodijo glede na ureditev davčnega svetovanja v dve različni skupini. Nemčija je skupaj z Avstrijo, Kitajsko, Češko in Poljsko država, kjer je davčno svetovanje popolnoma zakonsko urejeno. V ZDA, Veliki Britaniji, Avstraliji, na Nizozemskem in v Švici davčnega svetovanja niso uzakonili. To ne pomeni, da davčnega svetovanja v teh državah ni. Sprejeli so namreč strokovna in etična pravila davčnega svetovanja ter se tudi ustrezno organizirali. Slovenija spada med države, kjer ni zakonske ureditve. Za davčno svetovanje v Sloveniji ni omejitev, zato bo v prihodnje potrebno poiskati eno izmed možnosti, da se področje davčnega svetovanja formalno uredi.

2.1 Značilnosti davčnega svetovanja v Nemčiji

Nemčija je država z dolgoletno tradicijo davčnega svetovanja, saj je prvi zakon o davčnem svetovanju sprejela že leta 1935, izraz davčni svetovalec pa zasledimo prvič že leta 1933. Ima tudi dolgoletne izkušnje z upravnimi spori. Tožbe zoper davčne svetovalce so uspešno zajeli v zakon o davčnem svetovanju. Zakoni in drugi predpisi zelo podrobno določajo pravice in dolžnosti davčnega svetovalca. Tako ima zakon o davčnem svetovanju kar 168 členov, uredba o zavarovanju storitev pa 94 členov (Čokelc, Franc, 2003, str. 39).

2.1.1 Zgodovina davčnega svetovanja v Nemčiji

Prvi zakon o davčnem svetovanju so v Nemčiji sprejeli 6. maja 1935. Z njim so uredili položaj davčnega svetovalca ter pogoje za pridobitev dovoljenja za opravljanje dela. Leta 1938 so sprejeli zakon o preprečevanju zlorab storitev davčnega svetovalca, ki je jasno opredelil storitev davčnega svetovanja, in ga ločili od pravnega svetovanja. V ministrski odredbi leta 1937 pa so opredelili vsebino strokovnega izpita za davčno svetovanje.

Leta 1941 je po zgledu odvetnikov začel veljati pogoj, da mora imeti davčni svetovalec za pridobitev dovoljenja za delo visokošolsko ali vsaj višješolsko izobrazbo.

Po drugi svetovni vojni sta bili v Nemčiji dve vrsti nosilcev davčnega svetovanja:

- davčni svetovalci ali Steuerberaters in
- davčni pooblaščenca ali Steuerbevollmachtigen.

Razmerje med njimi je urejal zakon o razmerjih med davčnimi svetovalci in davčnimi pooblaščenca z dne 16. avgusta 1961 (steuerberatungsgesetz, v nadaljevanju StBerG). V njem je jasno opredeljena vloga davčnega pooblaščenca, ki je zamenjal nekdanjega pomočnika v davčnih zadevah. Naloge davčnega svetovalca in naloge davčnega pooblaščenca je opredelilo Vrhovno upravno sodišče leta 1965. Danes med obema skoraj ni razlik. Oba imata enako poklicno odgovornost, razlikujeta se le v tem, da davčni pooblaščenec ne sme voditi družbe za davčno svetovanje. Nazadnje so zakon o davčnem svetovanju v Nemčiji spreminjali v letu 2001 (Čokelc, Franc, 2003, str. 40).

2.1.2 Naloge davčnega svetovalca

Naloge davčnega svetovalca so opredeljene v StBerG. Svetovalec naročniku svetuje v skladu z navodili o davčnih vprašanjih, ga zastopa, mu pomaga oblikovati davčno strategijo in izpolnjevati sprotne obveznosti do davčne uprave. Pomaga mu pri upravnih sporih, pri vodenju računovodstva, kjer je poudarek na tem, da morajo biti usmeritve skladne z zakonom, pri sestavitvi in presoji davčne bilance.

Te naloge se lahko strnejo v tri skupine (Čokelc, Franc, 2003, str. 40):

- svetovanje,
- proučevanje možnosti v okviru veljavne davčne zakonodaje, da se doseže kar najugodnejša davčna obremenitev in izpolnjevanje davčnih obveznosti ter
- zastopanje.

Svetovanje in proučevanje možnosti v okviru veljavne davčne zakonodaje obsegata svetovanje in proučevanje možnosti pri (Čokelc, Franc, 2003, str. 41):

- oblikovanju davčne strategije,

- sestavljanju davčnih napovedi in
- izvajanju davčnih predpisov.

Cilj oblikovanja davčne strategije je ugotavljanje davčnih posledic na načrtovane poslovne odločitve in v okviru tega izbrati z davčnega vidika najugodnejše odločitve. Najpomembnejše in najtežje je izbrati tako odločitve, ki bo v prihodnosti povzročala kar najmanj neželenih davčnih posledic. Pri tem je treba upoštevati tudi ekonomske in pravne posledice sprejetih odločitev.

Proučevanje možnosti v okviru veljavne davčne zakonodaje pri sestavitvi davčne napovedi in preverjanje davčnih odločb zajema predvsem svetovanje in preverjanje pri vodenju knjigovodstva, sestavljanju letnih računovodskih izkazov, obračunavanju plač ter sestavljanju davčnih napovedi za pravne in fizične osebe. Davčni svetovalec je, na podlagi naročnikovega pooblastila o sestavitvi letnih računovodskih izkazov, odgovoren za pregled pravilnosti podatkov, njihovo usklajevanje in sestavitev davčne bilance. Naročniku mora svetovati o znižanju davčne osnove zaradi izrednih odpisov, oblikovanja rezerv, pokrivanja izgub iz preteklih let ter o davčnih učinkih v prihodnosti (Čokelc, Franc, 2003, str. 41).

K zastopanju davčnih zavezancev v primerih upravnega spora sodijo:

- vodenje zadev zunaj sodišča, na primer ugovora in pritožbe,
- podpora/zavarovanje interesov davčnega zavezanca pri davčnem inšpiciranju,
- zastopanje pred upravnim sodiščem in
- zastopanje pri kaznivih davčnih dejanjih.

Posledice prekoračitve pooblastil so denarna kazen, ničnost pogodbe o davčnem svetovanju in izguba pravice do plačila storitve. Davčni svetovalec izgubi tudi zavarovalno varstvo pri zavarovanju poklicne odgovornosti.

V upravnih sporih sme davčni svetovalec zastopati svojega naročnika samostojno, če davčna uprava vodi upravni spor samostojno, v vseh drugih primerih pa ga zastopa skupaj z odvetnikom ali profesorjem prava z nemških univerz (Čokelc, Franc, 2003, str. 42).

2.1.3 Pogoji za pridobitev pravice opravljanja poklica davčnega svetovalca

Izpit za davčnega svetovalca sme opravljati oseba (Čokelc, Franc, 2003, str. 42), ki je končala univerzitetni študij ekonomske ali pravne smeri ali katerikoli drug univerzitetni študij z ekonomskim predmetnikom, ki traja najmanj osem semestrov in ima dve leti delovnih izkušenj. To pravico ima tudi oseba z visokošolsko izobrazbo ekonomske ali pravne smeri ali katero drugo visokošolsko izobrazbo z ekonomskim predmetnikom in tremi leti delovnih izkušenj. K izpitu lahko pristopijo tudi osebe s končanim šolanjem in zaključnim izpitom

davčno- in gospodarsko svetovalne ali komercialne smeri ter imajo deset let praktičnih izkušenj.² To pravico pridobi tudi uradnik davčne uprave, ki se je najmanj sedem let poklicno ukvarjal z zveznimi ali deželnimi davki, in sicer najmanj šestnajst ur tedensko.

Izpit je sestavljen iz pisnega in ustnega dela.³ Državni uslužbenci iz polnopravnih ali pridruženih članic Evropske unije z najmanj triletno visoko šolo morajo opraviti preizkus ustreznosti za opravljanje poklica davčnega svetovalca. Po uspešno opravljenem izpitu pridobijo enake pravice kot nemški davčni svetovalci. Preizkus ustreznosti za davčnega svetovalca lahko opravljajo le kandidati iz tistih držav, ki so to področje zakonsko uredile. Če ta pogoj ni izpolnjen, se od njih zahteva še najmanj dve leti delovnih izkušenj na področju davčnega svetovanja.

Prijavo na izpit in sam izpit mora kandidat plačati. Nekatere osebe so opravljanja izpita oproščene zaradi svoje izobrazbe ali ustreznega znanja, ki so ga pridobile na delovnih mestih.⁴

Po uspešno opravljenem izpitu postane kandidat član območne zbornice davčnih svetovalcev.

Zbornica lahko kandidata zavrne, če (Čokelc, Franc, 2003, str. 43):

- ta ne živi v urejenih ekonomskih razmerah,
- je bil kazensko obsojen pri opravljanju javne funkcije,
- je iz njegovega obnašanja mogoče razbrati, da poklicnim zahtevam ne bo kos,
- opravlja dejavnost, ki ni združljiva s poklicem davčnega svetovalca in
- ni sklenil zavarovanja poklicne odgovornosti.

² Če ima oseba opravljen izpit za preizkušenega računovodjo ali davčnika, zadostuje sedem let praktičnih izkušenj.

³ Kandidati morajo poznati procesno pravo, dohodnino in davek od dobička, davek na dediščine, zemljiški davek, metode davčne ceditve, prometni davek, trošarine in osnove carinskega prava, trgovsko pravo ter osnove civilnega prava, pravo gospodarskih družb, evropsko zakonodajo, ekonomiko podjetij in računovodstvo, narodno gospodarstvo ter poklicno pravo.

⁴ Opravljanja izpita so tako oproščeni:

- profesorji, ki na nemških univerzah najmanj deset let predavajo o zvezni in deželni obdavčitvi,
- nekdanji upravni sodniki, ki so bili najmanj 10 let dejavni na področju zvezne in deželne obdavčitve,
- nekdanji visoki uslužbenci finančnega ministrstva, ki so bili najmanj 10 let dejavni na področju zvezne in deželne obdavčitve,
- nekdanji visoki uslužbenci, ki so se najmanj 10 let ukvarjali z obdavčitvijo v državah ali deželnih zakonodajnih organih ali drugih visokih deželnih ali državnih organih,
- nekdanji višji uslužbenci finančnih oblasti, ki so bili najmanj 15 let dejavni na področju zvezne in deželne obdavčitve.

2.1.4 Organiziranje davčnega svetovanja v Nemčiji

Davčni svetovalci in pooblaščenca so vključeni v zvezno zbornico davčnih svetovalcev Nemčije, imenovano Bundessteuerberaterkammer, ki obstaja od 1. januarja 1975. Njene članice so izključno območne zbornice davčnih svetovalcev, v katere so obvezno vključeni vsi davčni svetovalci. Zvezna zbornica je najvišja stanovska organizacija, najvišja zakonska organizacija davčno svetovalnega poklica in organ javnega prava (Čokelc, Franc, 2003, str. 43).

Zvezna zbornica davčnih svetovalcev skuša (Čokelc, Franc, 2003, str. 43-44):

- vplivati na poklicna pravila in jih oblikovati,
- sodelovati pri obravnavanju davčnih zakonov,
- zastopati poklicni stan in
- zagotoviti izobraževanje članov.

Kot institucija javnega prava ne sme slediti ciljem posameznika ali skupine, zaradi česar uživajo njena stališča visoko spoštovanje. Da bi zagotovila zahteve po izobraževanju, zvezna zbornica davčnih svetovalcev organizira seminarje, še posebej z gospodarsko pravnimi temami in temami mednarodnega obdavčevanja. Enkrat letno organizira kongres nemških davčnih svetovalcev, na katerega povabijo tudi predstavnike politike, uprave, zakonodaje in sodne oblasti ter znanstvenike, ki si med seboj izmenjajo svoja mnenja.

Statut zvezne zbornice davčnih svetovalcev (odslej statut) sprejema in spreminja statutarna skupščina, ki ga mora predložiti v potrditev finančnemu ministru. Če ga ministrstvo v treh mesecih po predložitvi ne razveljavi, velja za sprejetega, zato ga mora zvezna zbornica objaviti. Statut začne veljati prvi dan naslednjega meseca po objavi. Naknadna ugotovitev neskladnosti statuta z zakoni povzroči njegovo razveljavitev.⁵

Organi zvezne zbornice davčnih svetovalcev so (Čokelc, Franc, 2003, str. 45):

- a) skupščina
- b) upravni odbor
- c) statutarna skupščina.

Skupščina je najvišji organ zvezne zbornice davčnih svetovalcev. Odloča o statutu, predlogu proračuna in članskih prispevkih, voli upravni odbor ter odloča o sodelovanju z državnimi in mednarodnimi zbornicami davčnih svetovalcev. Upravni odbor se voli za obdobje štirih let in je odgovoren za vodenje zvezne zbornice, izvajanje sklepov skupščine, dajanje strokovnih

⁵ Statut podrobneje opredeljuje neodvisnost, odgovornost, vestnost in nepristranskost, molčečnost, oblike reklamiranja, prepoved sodelovanja pri kaznivih dejanjih, ki imajo davčne posledice, poslovna razmerja do naročnikov, poklicnih kolegov, sodišč, upravnih in davčnih organov ter območnih zbornic davčnih svetovalcev, s poklicem davčnega svetovalca združljive in nezdružljive dejavnosti, obveznost zavarovanja poklicne odgovornosti, posebne obveznosti do naročnikov, obračunavanje storitev ter izterjevanje plačil zanje, ustanavljanje podružnic in opravljanje dejavnosti zunaj državnih meja.

mnenj in stališč ter imenovanje odborov. Statutarna skupščina pa je pristojna za predpisovanje poklicnih pravil v obliki statuta. Spremembe statuta in pravil glede poklicne odgovornosti mora izglasovati večina članov (Čokelc, Franc, 2003, str. 45).

2.1.5 Poklicna pravila davčnega svetovanja

Poklicna pravila so predpisana in veljajo za davčne svetovalce, davčne pooblaščenice in davčnosvetovalne službe v Nemčiji. Objavljena so bila 27. junija 1997 v časopisu Deutsches Steuerrecht. Poleg poklicnih pravil so dolžni svetovalci upoštevati še smernico o zaščiti naziva davčni svetovalec, ki jo je aprila 1999 sprejel svet Evropskega združenja poklicnih davčnosvetovalnih organizacij (Čokelc, Franc, 2003, str. 45).

Glavni poudarki poklicnih pravil so neodvisnost, odgovornost, vestnost in nepristranskost davčnega svetovalca. V poklicnih pravilih so navedene z davčnim svetovanjem združljive dejavnosti (npr. dejavnost gospodarskega revizorja, odvetnika, zapriseženega računovodja, cenilca, učitelja na univerzah in znanstvenih institucijah...) in nezdružljive dejavnosti (npr. opravljanje gospodarske ali obrtne dejavnosti...). Davčni svetovalec je zavezan k molčečnosti, svojo dejavnost lahko opravlja kot samostojno dejavnost, lahko je v delovnem razmerju, lahko kot fizična oseba, v posvetovalnici ali kot vodja družbe. Uporablja lahko le predpisana reklamna sredstva, vsako zavrnitev naročnika mora pojasniti, za svojo morebitno daljšo odsotnost pa mora zagotoviti namestnika. V pravilih so opredeljena poslovna razmerja do naročnikov, obveznosti, ki jih imajo do naročnikov, načini sprejemanja plačil, medsebojna razmerja, načini izstopa iz davčnosvetovalne družbe, poslovna razmerja do sodišč in oblasti, opravljanje dejavnosti zunaj Nemčije, prenos pisarne, izobrazba davčnih uslužbencev in vzroki za prenehanje opravljanja poklica davčnega svetovalca in izgubo posla (Čokelc, Franc, 2003, str. 45-50).

2.1.6 Zavarovanje poklicne odgovornosti

Davčni svetovalci so pri svojem delu izpostavljeni tožbam naročnikov, saj lahko prihaja med opravljanjem svetovanja do poklicnih zmot. Da tožbe ne bi ogrozile ugleda ali gmotnega položaja svetovalca, se morajo po zakonu svetovalci zavarovati za poklicno tveganje. Zavarovanec je dolžan obvestiti pristojno območno zbornico davčnih svetovalcev o začetku in koncu veljavnosti zavarovalne pogodbe. Zbornica tudi priporoča, da se za posebne enkratne nevarnosti sklene dodatno zavarovanje (Čokelc, Franc, 2002, str. 51).

2.1.7 Davčna reforma 2000 v Nemčiji

Nemčija se je morala zaradi več razlogov, izmed katerih izstopa dejstvo, da so jo druge evropske države v gospodarskem razvoju začele prehitevati, odločiti za temeljito reformo davčnega sistema (Zadravec, 2002, str. 71). Ogromno kapitala je v zadnjem desetletju zaradi nesprejemljive davčne ureditve ušlo ne le nemški davčni upravi, temveč tudi bankam in gospodarstvu. Največ kapitala je po letu 1989, ko so uvedli obdavčitev obresti po izvoru z davkom po odbitku, ušlo v Luksemburg.

Glavni cilji davčne reforme so zmanjšanje davkov, krepitev gospodarskega razvoja in zagotovitev novih delovnih mest. Izvedba je predvidena na treh stopnjah. V prvi naj bi se izvedla reforma obdavčitve družb, nato pa dve stopnji razbremenitve dohodnine v letih 2003 in 2005 (Zadravec, 2002, str. 72).

Nemški parlament je 6. julija 2000 sprejel zakon o zmanjšanju davčnih obremenitev, s čimer se je reforma začela uresničevati. V nadaljevanju predvidevajo zmanjšanje davčne obremenitve pri vseh družbah, pospešitev naložb, povečanje obsega financiranja z lastnim kapitalom, poenostavljeno davčno pravo, razbremenitev družin in delojemalcev, kar bo povečalo povpraševanje na trgu (Zadravec, 2002, str. 71).

2.2 Davčno svetovanje v Veliki Britaniji

Kljub temu, da davčno svetovanje v Veliki Britaniji ne temelji na zakonski podlagi, se njegove storitve množično uporabljajo. Izvajanje teh storitev je organizirano in urejeno na podlagi strokovnih usmeritev in praktičnih priporočil, ki sta jih sprejela Pooblaščen inštitut davčnih svetovalcev in Združenje davčnih tehnikov.

Po podatkih iz leta 2002 je ekspanziji na področju davčnega svetovanja, v tem letu sledil upad. Tri podjetja od največjih petih svetovalnih podjetij v Veliki Britaniji so bila prisiljena odpuščati zaposlene. Podjetja so to pripisovala upadu ekonomske rasti, a med njimi ni bilo negativnih napovedi za prihodnost (Tax consulting hits troubled times in UK, 2002, str. 7).

2.2.1 Pooblaščen inštitut davčnih svetovalcev

Pooblaščen inštitut davčnih svetovalcev (The Chartered Institute of Taxation, odslej Inštitut), je najvišje strokovno telo v Veliki Britaniji, ki se ukvarja izključno z davki. Ustanovljen je bil leta 1930, status pooblaščenosti pa je dobil leta 1994. Njegov cilj in namen je spodbujati javno izobraževanje na davčnem področju. Deluje multidisciplinarno z usmeritvijo na vsa

področja posrednih in neposrednih davkov. Člani Inštituta izhajajo iz različnih poklicev v industriji, trgovini in javnem sektorju ter iz vrst davčnih uradnikov. Imajo naziv pooblaščenih davčnih svetovalec⁶, ki ga podeljujejo od leta 1997⁷. Članstvo v Inštitutu lahko pridobi vsakdo, ki je usposobljen za svetovanje v davčnih zadevah (Drobnič, 2003, str. 81).

Inštitut je zasnoval najvišje standarde odličnosti in popolnosti davčne stroke v Veliki Britaniji in je predstavnik Velike Britanije v Evropskem združenju davčnih svetovalcev, CFE. V Veliki Britaniji uživa vodilno vlogo kot inštitucija na področju davčne stroke. V dolgoročni strategiji je Inštitut postavil svoje razvojne cilje do leta 2005, ki so usmerjeni k ohranjanju njegovega vodilnega položaja pri razvijanju davčne stroke.

Cilji naj bi se dosegali na petih temeljih (Drobnič, 2003, str. 81):

- večina davčnih svetovalcev pojmuje članstvo v Inštitutu kot temeljni pogoj za doseg uspešne kariere;
- delodajalci, ki zaposlujejo davčne svetovalce, pojmujejo članstvo v Inštitutu kot zagotovilo o pridobljenem ustreznem strokovnem izobraževanju in usposabljanju;
- zakonodajalci in ustvarjalci davčne zakonodaje upoštevajo Inštitut kot najbolj zaželeno strokovno inštitucijo, ki je poklicana k sodelovanju in svetovanju pri pisanju davčne zakonodaje;
- davčni zavezanci, ki potrebujejo davčne nasvete, dajejo prednost nasvetom, ki jih nudijo pooblaščenih davčnih svetovalci;
- Inštitut mora ohraniti status ustanove, ki skrbi za dobro obveščenost javnosti v davčnih zadevah in davčno izobraževanje, ki je namenjeno še posebej davčnim zavezancem z majhnimi dohodki.

2.2.2 Združenje davčnih tehnikov

Združenje davčnih tehnikov (The Association of Tax Technicians, odslej Združenje), je bilo ustanovljeno leta 1989 s pomočjo Inštituta. Njegov namen je zagotavljanje davčnega usposabljanja tistim davčnim svetovalcem, ki se ukvarjajo z izdelovanjem in pregledovanjem davčnih obračunov. Tistim, ki so z izpitom uspešno zaključili usposabljanje, je dana možnost, da nadaljujejo z izobraževanjem pri Inštitutu (Drobnič, 2003, str. 82).

⁶ Chartered Tax Advisor

⁷ Inštitut ima preko 11500 članov, med katerimi je tudi večina vodilnih davčnih strokovnjakov Velike Britanije.

2.2.3 Kako postati pooblaščen davčni svetovalec

Za pridobitev naziva pooblaščen davčni svetovalec, ki ga lahko pridobijo le člani Inštituta, sta potrebna:

- uspešno opravljen izpit pri Inštitutu,
- dokaz o opravljenem triletnem praktičnem delu na področju davkov.

Kandidat se mora k izpitu prijaviti šest mesecev pred izbranim izpitnim rokom in predložiti certifikat o ustreznosti. Tisti, ki so že opravili izpit pri Združenju, dobijo certifikat o ustreznosti že ob prijavi k izpitu pri Inštitutu. Izdaja certifikata o ustreznosti temelji na izpolnjevanju pogojev o zahtevani strokovni izobrazbi in opravljenih strokovnih izpitih, ki so pogoj, da se kandidatu dovoli opravljanje izpitov za izbrano področje davčnega svetovanja. Pričakuje se, da bodo izpit uspešno opravili tisti kandidati, ki so pridobivali svoje znanje najmanj leto dni. Svet Inštituta lahko kandidatom, ki so na izpitu za pridobitev kake listine dosegli izjemen uspeh, podeli eno izmed predpisanih nagrad. Tistim, ki so dosegli izjemen uspeh na izpitu za pridobitev vseh listin, pa lahko podeli medaljo Inštituta (Drobnič, 2003, str. 82-87).

Za članstvo v Inštitutu morajo kandidati opraviti izpit, imeti triletno strokovno prakso in predložiti prošnjo za sprejem. Člani plačujejo letno članarino, članstvo pa jim daje pravico do uporabe naziva pooblaščen davčni svetovalec. Inštitut organizira za svoje člane obvezna strokovna usposabljanja, na katerih se člani seznanjajo s spremembami in izmenjavajo svoje izkušnje in stališča.

2.2.4 Poklicna pravila davčnega svetovanja

Inštitut in Združenje sta leta 1999 izdala dve listini v obliki priročnika:

- Poklicna pravila in praktični napotki⁸,
- Priročnik za delo davčnih svetovalcev⁹ (Drobnič, 2003, str. 88).

Priročnik Poklicna pravila in praktični napotki je namenjen članom Inštituta in Združenja. Uporaba teh pravil je za člane obvezna, razen v primerih, ko je z zakonom drugače določeno. Priročnik za delo davčnih svetovalcev pa vsebuje praktične napotke o tem, kako organizirati in izvajati vsakodnevno delo davčnega svetovalca, s ciljem zadovoljiti želje naročnika ob upoštevanju zahtev stroke po kakovostnem delu. Spoštovanje napotkov ni obvezno.

Poklicna pravila so zasnovana na vrednotah poštenosti, popolnosti, neodvisnosti in nepristranskosti. Posledica neupoštevanja predpisanih standardov in poklicnih pravil je

⁸ Professional Rules and Practice Guidelines

⁹ The Tax Adviser's Practice Handbook

disciplinski postopek zoper člana Inštituta ali Združenja. Poklicna pravila narekujejo davčnim svetovalcem ravnanje, ki ne škoduje ugledu, ki ga uživa stroka davčnih svetovalcev, Inštitut in Združenje. Pri opravljanju svojega poklica morajo davčni svetovalci upoštevati tehnične in strokovne standarde dela ter ne smejo prevzemati poslov, ki jih zaradi pomanjkanja izkušenj ali drugih razlogov niso sposobni opraviti. Dolžni so ohranjati zaupanje naročnika in delodajalca. Informacij in zaupnih podatkov, ki jih prejmejo med opravljanjem svojega dela, davčni svetovalci ne smejo izdati tretjim osebam, ali se kako drugače okoriščati z njimi. Pri svojem delu morajo biti ves čas nepristranski, pošteni, resnicoljubni in ne smejo namenoma predajati zavajajočih informacij. Prav tako se ne smejo namenoma izogibati predajanju bistvenih informacij. Pri opravljanju svojega dela morajo biti vljudni, pri sprejemanji denarja se morajo držati sprejetih napotkov, udeleževati se morajo izobraževanj, svojo poklicno odgovornost pa so dolžni zavarovati v skladu s priporočili Inštituta (Drobnič, 2003, str. 89-90).

Priročnik za delo davčnih svetovalcev je opomnik in pripomoček pri izvajanju navodil iz priročnika o poklicnih pravilih in praktičnih napotkih za delo davčnega svetovalca. Vsebuje napotke na področju dela, zagotavljanju davčnih storitev, pri kontroli kakovosti, zaračunavanju opravljenih storitev, davčni knjižnici, pri delu z različnimi vrstami naročnikov, napotke o opravljanju različnih vrst storitev svetovanja ter napotke o trženju in komuniciranju z naročniki (Drobnič, 2003, str. 100-101).

2.2.5 Oblike organiziranosti dela davčnega svetovalca

Pooblaščen davčni svetovalec lahko svojo dejavnost opravlja v naslednjih oblikah organiziranosti (Drobnič, 2003 str.91):

- pooblaščen davčni svetovalec kot gospodarska družba za davčno svetovanje, katere direktor je pooblaščen davčni svetovalec,
- pooblaščen davčni svetovalec kot gospodarsko združenje, ki poleg davčnega svetovanja opravlja še druge storitve,
- pooblaščen davčni svetovalec kot samostojni podjetnik, ki je dolžan zagotoviti nadomestnega izvajalca, ki bo sposoben prevzeti njegove zadeve v primeru smrti, bolezni ali druge nezmožnosti za opravljanje poklica.

2.2.6 Izvajanje poslov za naročnika

Davčni svetovalec mora pri delu, ki ga upravlja za svoje naročnike, ravnati skrbno in uporabiti vse svoje strokovno znanje. Zavedati se mora posledic opustitve skrbnega ravnanja, za kar je tudi odškodninsko odgovoren. Pred sprejemom posla mora presoditi naravo in obseg

naročila ter ovrednotiti svoje strokovne zmožnosti za izvedbo posla. Prepričati se mora, da naročnik ni vpleten v dejanja, ki bi lahko bila opredeljena kot pranje denarja. Davčni svetovalec ne sme za naročnika opraviti storitve, ki utegne pripomoči k povzročitvi kaznivega dejanja ali ščititi naročnika pred posledicami davčnih poneverb in utaj. V teh primerih lahko svetovalec sprejme naročilo le pod pogojem, da pred pristojnimi organi opravi popolna razkritja (Drobnič, 2003, str. 92-93).

Pred sprejemom posla mora davčni svetovalec naročnika seznaniti s tem, na kakšni osnovi bo oblikovana cena za njegovo storitev in kako bodo obravnavani stroški svetovalca zaradi te storitve. V primerih neplačila svetovalčeve storitve ima svetovalec pravico, da zapleni dokumentacijo, ki se nanaša na naročnikove davčne zadeve, s katerimi se je svetovalec ukvarjal in na katere se nanaša račun, ki ga naročnik ni poravnal.

2.2.7 Nasprotje interesov

Davčni svetovalec mora ves čas izvajanja prevzetega posla ohraniti svojo strokovno neodvisnost in ne sme hkrati sprejeti naročil dveh ali več naročnikov, med katerimi obstaja nasprotje interesov, ki lahko ogrozi njegovo neodvisnost. Če med izvajanjem svoje storitve svetovalec ugotovi, da je nastopila kaka okoliščina, ki ogroža ali utegne ogroziti njegovo neodvisnost v zadevi, ki jo opravlja, mora nemudoma ukreniti vse potrebno, da prepozna in odpravi to nevarnost. Če to ni mogoče, mora posel odkloniti, če pa storitev že opravlja, mora s tem prenehati (Drobnič, 2003, str. 96).

Neodvisnost davčnega svetovalca je lahko ogrožena tudi v primerih, ko je z naročnikom povezan preko finančnih transakcij, ko od naročnika sprejema blago, storitve ali pogostitve, ki bistveno presegajo vrednost ali obseg blaga ali storitev, ki jih naročnik zagotavlja svojim zaposlencem. Svetovalec mora izdelati smernice o tem, kako bo v takšnih primerih deloval, držati pa so se jih dolžni tudi njegovi zaposlenci. Finančne transakcije z naročnikom načeloma niso prepovedane, je pa priporočljivo, da se jim izognejo zaradi možnosti nastanka nasprotja interesov. Če finančne povezave že obstajajo, je za svetovalca priporočljivo, da posla za tega naročnika ne prevzame.

Če pride do nasprotja interesov v povezavi z dvema naročnikoma, lahko davčni svetovalec odkloni svetovanje in sodelovanje obema, lahko ju obvesti o nastali situaciji in jima pusti, da sama presodita o nadaljevanju poslovanja z njim. Lahko pa se odloči za tretjo možnost, da oba naročnika obvesti o obstoju nasprotij interesov in sprejme posel tistega, ki ga je prvi pritegnil k poslu (Drobnič, 2003, str. 97).

2.3 Davčno svetovanje v Združenih državah Amerike

V Združenih državah Amerike, odslej ZDA, zavzema davčno svetovanje oziroma davčna praksa pomemben del strokovnih storitev. Vzrok zato je v največji meri v zapleteni davčni ureditvi z vrsto predpisov, ki jih je treba upoštevati. Za samo davčno svetovanje ni ne zakonskih ne strokovnih zahtev, zato se lahko kdorkoli ukvarja s svetovanjem. Omejitve so le pri zastopanju strank pred davčno oblastjo in sodišči. Večina svetovalcev je kljub temu strokovnjakov, ki morajo spoštovati tudi strokovna in etična pravila svoje stroke. Če svoje stranke zastopajo pred davčno oblastjo ali sodišči, pa morajo upoštevati tudi pravne predpise. Ker so ameriški davčni predpisi zelo zapleteni, večina davkoplačevalcev uporablja storitve davčnih svetovalcev (Vezjak, 2001, str. 41).

Davkoplačevalci v ZDA, podjetja in posamezniki, morajo vsako leto izpolniti davčno napoved in jo vložiti na davčno agencijo IRS¹⁰, (odslej Agencija). Agencija deluje znotraj Ministrstva za finance¹¹ in je najvišja davčna oblast v ZDA. Njen glavni predstavnik je komisionar, ki ga imenuje predsednik ZDA in je odgovoren za vzpostavitev in nadzor dejavnosti celotne Agencije. Napovedi davkoplačevalcev, ki jih prejme agencija, obdela in poskrbi, da so vsa davčna vplačila ter povračila preveč vplačanega davka opravljena v predpisanih rokih. Problem, ki se na tem področju pojavlja pa je v tem, da so proračunska sredstva omejena in pregledajo predstavniki Agencije le sorazmerno majhen delež davčnih napovedi¹² (Vezjak, 2001, str. 42, 45).

2.3.1 Davčna ureditev v ZDA

Glavni vir prihodkov zvezne ameriške vlade je davek na dohodek. Davki na dohodek zajemajo skoraj 60% vseh zveznih davčnih prihodkov, od teh kar približno polovico davki posameznikov.

Tabela 2: Načrtovani prihodki za leto 2000 (v %)

Davek na dohodek posameznikov	48%
Davek na dohodek podjetij	10%
Dajatve in prispevki socialnega zavarovanja	34%
Trošarine	4%
Ostalo	4%
Skupaj	100%

Vir: Vezjak, 2001, str. 43.

¹⁰ Internal Revenue Service

¹¹ U.S. Treasury Department

¹² V letu 2002 je bilo v Agenciji zaposlenih 97.914 oseb. (glej <http://www.irs.gov/pub/irs-soi/02db31ps.xls>)

Zaradi potrebe po financiranju po II. svetovni vojni se je davek na dohodek posameznikov bistveno povečal. V letu 1939 je ta davek plačevalo le 5% ameriškega prebivalstva, v letu 1945 pa že prek 74% (Vezjak, 2001, str. 43).

Večina davkoplačevalcev posameznikov vloži napoved za davčno leto, ki je enako koledarskemu, ter pri sestavi napovedi upošteva metodo prejemkov in izdatkov. Po tej metodi dohodke zabeleži, ko so dejansko prejeti in izdatke, ko so plačani. Napoved morajo vložiti najkasneje tri mesece in pol po koncu davčnega leta, torej običajno do 15. aprila.

Obdavčitev podjetij temelji na podobni podlagi kot obdavčitev posameznikov, torej so vsi dohodki, razen izjem, določenih v zveznih davčnih predpisih, obdavčljivi. Prihodki in stroški so najprej opredeljeni na podlagi splošno sprejetih računovodskih načel, nato pa so opravljene prilagoditve, ki jih zahtevajo davčni predpisi¹³. Na novo ustanovljena podjetja lahko izberejo davčno leto poljubno brez poprejšnjega soglasja Agencije. Podjetja morajo vložiti davčno napoved najkasneje petnajsti dan v tretjem mesecu po koncu davčnega leta. Rok za vložitev napovedi lahko podaljšajo za šest mesecev. Razen zveznih davkov na dohodke je treba v nekaterih državah ZDA plačevati tudi državne davke in ponekod tudi lokalne davke (Vezjak, 2001, str. 44).

V ZDA se je najprej zrušil Enron, za njim pa še nekaj velikih podjetij. V letu 2001 so zato začeli s korenitimi spremembami zakonodaje. Sarabanes-Oxley akt iz leta 2002 je ponovno opredelil pravila vladanja gospodarskim družbam, razkrivanja in poročanja. Predpisuje omejitve pri storitvah revizorjev v multinacionalnih podjetjih. Ti namreč ne smejo več opravljati storitev, povezanih z davki za podjetja, pri katerih opravljajo revizijo. Vse storitve povezane z davki morajo biti predhodno odobrene s strani revizijskega komiteja podjetja (Caroline D Strobel, 2003, str. 89). Te omejitve bodo neizogibno vplivale na proces ohranjanja in zagotavljanja mednarodnih davčnih storitev (Cym H Lowell, 2002, str. 6).

2.3.2 Davčni predpisi

Za razumevanje zapletene ureditve davčnega sistema v ZDA je treba poznati in upoštevati temeljne vire. Ti temeljni viri se delijo na primarne in sekundarne. Na sodiščih in pred Agencijo se upoštevajo primarni viri, zaradi pravilnega razumevanja pa se običajno uporabljajo tudi sekundarni viri. Temeljni primarni vir je davčni zakon¹⁴, v to skupino pa sodijo tudi poročila kongresnega odbora, predpisi Ministrstva za finance, druge objave tega ministrstva in sodne odločitve (Vezjak, 2001, str. 46).

¹³ Lahko se razlikujejo metode amortiziranja, kar povzročičasne razlike. Obstajajo pa tudi stalne razlike med računovodskim in davčnim dobičkom. Določeni nerealizirani dobički ali izgube morajo biti na primer pripoznani pri zunanjem, računovodskem poročanju, niso pa dovoljeni v davčne namene.

¹⁴ Davčni zakon obsega več kot 2500 strani ali 1,2 milijona besed.

Primarni viri davčnih predpisov zajemajo predpise iz vseh vej oblasti, to je iz zakonodajne, izvršilne in sodne. V imenu davčnih reform kongres precej pogosto spreminja davčne predpise, kar ureditev le še bolj zapleta, davkoplačevalce pa sili v iskanje pomoči pri davčnih svetovalcih. Za slednje in tudi druge, ki se ukvarjajo z davki v ZDA, velja, da morajo biti sposobni najti vir davčnih predpisov, ga pravilno razumeti, poleg tega pa razumeti njegovo sorazmerno pomembnost med temi viri.¹⁵ Velik del proučevanja davčnih predpisov se osredotoča na prepoznavanje namena kongresa. Ključno pri pravilnem pojasnjevanju zakonodaje pri davkoplačevalcih, Agenciji in sodiščih je razumevanje razmišljanja kongresa pri njegovem proučevanju in uzakonjevanju davčnih predpisov.

Med primarne vire sodijo tudi predpisi (odloki), ki jih izdaja Nacionalna pisarna Agencije. Običajno vsebujejo primere o tem, kako bi Agencija uporabila zakon v določenih položajih. Pojasnjujejo torej davčno zakonodajo. Nacionalna pisarna jih objavlja tedensko ter so vodilo zaposlenim v Agenciji, davkoplačevalcem in davčnim svetovalcem pri reševanju davčnih zadev (Vezjak, 2001, str. 46).

2.3.3 Davčna praksa

Davčna praksa v ZDA večinoma ni urejena s predpisi, zato lahko vsakdo pomaga pri izpolnjevanju zahtev različnih davčnih predpisov. Nekateri razumejo z davčno prakso zastopanje stranke pred davčno oblastjo, Agencijo. V večini primerov pa se ta izraz uporablja v širšem smislu, in sicer se z njim označujejo (Vezjak, 2001, str. 47):

- davčno svetovanje in davčno načrtovanje,
- sestavljanje davčnih napovedi,
- zastopanje pred Agencijo in
- zastopanje pred Davčnim sodiščem in drugimi sodišči.

V primeru, da je davčni svetovalec član katere od strok kot sta pravo ali revizija, mora upoštevati tudi njene etične standarde in druga pravila. Davčni zakon predpisuje tudi kazni za sestavljavce zveznih davčnih napovedi, če ti kršijo zakone in postopke. Stranko lahko zastopa pred Davčnim sodiščem pravnik, nepravnik pa le, če opravi poseben izpit.

Nekateri standardi delovanja se nanašajo tako na davčne kot na nedavčne zadeve. Na splošno morajo biti svetovalci oziroma izvajalci do svojih strank lojalni. Glede na to dolžnost morajo odločno zagovarjati možnosti, ki so koristne za njihove stranke, vse dokler so zakonite. Lojalnost zahteva od svetovalcev tudi, da se izogibajo nasprotjem interesov in ne razkrivajo zaupnih informacij stranke.

¹⁵ Jezik davčnega zakona je pogosto zelo težko razumeti, kljub temu da naj bi ga uporabljalo več kot 200 milijonov davkoplačevalcev. Raziskave kažejo, da pri eni tretjini sporov, ki jih obravnava Davčno sodišče, sodišče namena kongresa ne more razbrati le z branjem zakonske določbe.

Obveznost zaupnosti je značilna za pravnike. Od njih se na splošno zahteva, da varujejo zaupnost ustnega ali pisnega komuniciranja s stranko, ki želi njihov nasvet, tudi potem, ko je primer že zaključen. V letu 1998 se je obveznost zaupnosti s pravnikov prenesla na pooblaščen revizorje, CPA, in registrirane predstavnike. Obstaja veliko izjem, zato so mnogi mnenja, da zaupnost v bistvu ni zagotovljena (Vezjak, 2001, str. 48).

2.3.4 Zastopanje strank pred Agencijo IRS

Davčni svetovalec naj bi svoji stranki pomagal, da bi plačala najnižji možni znesek davkov v skladu s predpisi, opozarjal stranko na kazni, ki jo lahko zadenejo pri davčnih možnostih, ki so preveč skrajne, in jo zastopal, da bi bila pred Agencijo pošteno obravnavana.

Pri zastopanju stranke pred Agencijo mora davčni svetovalec poleg zakonov in drugih predpisov, sodnih odločitev ter strokovnih in etičnih pravil upoštevati tudi Okrožnico 230¹⁶, ki je del predpisov Ministrstva za finance. Opredeljeno je, da lahko stranko pred Agencijo zastopajo le (Vezjak, 2001, str. 49):

- pooblaščen revizorji, CPA,
- pravniki,
- registrirani predstavniki in
- registrirani aktuarji (v omejenih primerih).

Registrirani predstavniki¹⁷ niso ne pravniki in ne pooblaščen revizorji, vendar lahko prav tako zastopajo svoje stranke pred Agencijo. Posameznik lahko pridobi ta status, če je uspešno opravil zahtevan izpit in če je bil prej zaposlen v Agenciji na delovnih mestih, na katerih se je ukvarjal z davčnimi zadevami, ima določene izkušnje in priporočilo svojega nadrejenega¹⁸ (Vezjak, 2001, str. 49).

Od davčnega svetovalca se pričakuje, da se bo izogibal nečastnemu obnašanju, kar zajema dajanje napačnih ali zavajajočih informacij predstavnikom Agencije, uporabljanje napačnih ali zavajajočih informacij, da bi pritegnil stranke, ter neprimerno izražanje pri komuniciranju s predstavniki Agencije. Davčni svetovalec, ki krši določila Okrožnice, je lahko suspendiran ali pa mu je odvzeta pravica do zastopanja strank pred Agencijo. V takem primeru mora čakati najmanj pet let, preden lahko spet zaprosi za dovoljenje za zastopanje strank pred Agencijo.

¹⁶ Treasury Department Circular No. 230

¹⁷ Prvi predstavnik je bil registriran že leta 1884.

¹⁸ Letno se k temu izpitu, ki traja dva dni in je razdeljen na štiri področja, prijavi približno 8000 kandidatov. Le 2000 kandidatov ta izpit tudi uspešno opravi. Trenutno je registriranih približno 40.000 predstavnikov.

2.3.5 Pooblašчени revizorji kot davčni svetovalci

Med davčnimi svetovalci v ZDA je veliko pooblaščenih revizorjev, CPA. Strokovnjaki, ki želijo pridobiti strokovni naziv CPA, morajo uspešno opraviti nacionalni izpit. Ta izpit pripravlja in ocenjuje enotno za vse države ZDA Ameriški inštitut pooblaščenih revizorjev, AICPA.¹⁹ Da bi pooblaščen revizor pridobil pooblastilo za delo (licenco), mora zadostiti zahtevam države, v kateri biva oziroma deluje. Te zahteve običajno zajemajo primerno fakultativno izobrazbo, uspešno opravljen nacionalni izpit in določeno število let delovnih izkušenj (Vezjak, 2001, str. 51).

AICPA je strokovno združenje pooblaščenih revizorjev, ki ima pomemben vpliv na razvoj računovodsko-revizijske prakse v ZDA in v svetu že več kot petdeset let. Združuje približno 80% ameriških pooblaščenih revizorjev, CPA. Pripravlja in objavlja splošno sprejete revizijske standarde, ki jih morajo pooblašчени revizorji upoštevati pri revidiranju računovodskih izkazov (Vezjak, 2001, str. 51).

Temeljna pravila, ki jih mora poznati pooblaščen revizor, če se želi ukvarjati z davčnimi storitvami, so (Vezjak, 2001, str. 52):

- davčni zakon,
- Okrožnica (če zastopa stranko pred Agencijo),
- drugi predpisi, ki jih izdajata Ministrstvo za finance in Agencija,
- sodni primeri,
- Kodeks strokovnega obnašanja CIPA²⁰,
- poročila o standardih za davčne storitve,
- etična pravila ter predpisi posamezne države.

Pooblašчени revizorji so zavezani k spoštovanju širših etičnih pravil. Pri tem morajo biti neodvisni, delovati morajo neoporečno in nepristransko, na strokovno primeren način. Svoje delo morajo ustrezno načrtovati in nadzirati ter svoje odločitve opirati na zadostne in pomembne podatke. Dolžni so spoštovati zaupnost informacij svoje stranke in se izogibati dejanjem, ki škodijo stroki.

2.4 Ureditev davčnega svetovanja v Sloveniji

Slovenija nima zakonsko urejenega področja davčnega svetovanja. V zadnjem času se stvari urejajo, do nedavnega pa je vse delovalo še zelo stihijsko. Vzroki za to so v dolgoletni odsotnosti privatne iniciative, v relativni enostavnosti davčne zakonodaje, ki smo jo imeli v

¹⁹ The American Institute of Certified Public Accountants

²⁰ Kodeks strokovnega obnašanja (Code of Professional Conduct) vsebuje vodila in pravila za vse člane AICPA, članstvo pa je prostovoljno. Načela Kodeksa strokovnega obnašanja opredeljujejo odgovornost stroke do javnosti, strank in kolegov.

preteklosti, v monopolnem položaju davčnega organa in nenazadnje v pomanjkanju povpraševanja po strokovnjakih s tega področja. S prilagajanjem zakonodaje zahtevam Evropske unije se pojavlja tudi potreba po večji urejenosti na področju davkov, po doseganju optimalnosti in s tem potreba po davčnih svetovalcih.

V Sloveniji se že velik krog ljudi ukvarja z davčnim svetovanjem, vendar je še vedno premalo tistih, ki bi to dejavnost opravljali kot samostojen poklic (Skitek, 2003, str. 8). Ker področje ni zakonsko urejeno, se pojavljajo posamezne organizacije, ki posegajo na področje davčnega svetovanja in ga skušajo urediti z internimi pravili in predpisi.

Za izobraževanje davčnih svetovalcev skrbita predvsem Slovenski inštitut za revizijo in Društvo davčnih svetovalcev Slovenije, s seminarsko in publicistično dejavnostjo pa se ukvarja Davčno-finančni izobraževalni inštitut in Davčno izobraževalni inštitut.

2.4.1 Raziskava o učinkovitosti in uspešnosti delovanja davčne administracije v Sloveniji

V letu 2001 je bila izvedena raziskava o učinkovitosti in uspešnosti delovanja davčne administracije v Sloveniji. Anketiranih je bilo 750 zavezancev za DDV v obdobju od januarja do marca 2001 in 350 zavezancev dohodnine v drugi polovici marca 2001. Odzivnost prve skupine je bila 11%, odzivnost druge pa 64%.

Večji zavezanci za DDV so bili mnenja, da je izpolnjevanje davčnih obveznosti, povezanih z DDV, zapleteno. Zavezanci za dohodnino so se v večini strinjali, da je obdavčevanje enostavno in da je tudi izpolnjevanje davčnih obveznosti preprosto (Klun, 2002, str. 17).

Obe skupini zavezancev sta odgovarjali na vprašanje o potrebnosti strokovne pomoči pri izpolnjevanju svojih obveznosti. Pri zavezancih za DDV gre za pomoč, ki jo plačujejo posameznikom ali svetovalnim podjetjem. Glede na velikost podjetja se odgovori razlikujejo, v povprečju pa strokovno pomoč poišče 31,3 % zavezancev.

Tabela 3: Delež zavezancev, ki so potrebovali strokovno pomoč (v %)

Delež zavezancev, ki so potrebovali strokovno pomoč	
Majhni	44,8
Srednji	28,0
Veliki	10,3

Vir: Klun, 2002, str. 18.

Zavezanci za dohodnino ne uporabljajo pogosto strokovne pomoči pri izpolnjevanju davčnih obveznosti. Od anketiranih je 10,8 % zavezancev odgovorilo, da poiščejo pomoč, ki pa je v

večini primerov brezplačna, saj za nasvet povprašajo znance in prijatelje. Plačano strokovno pomoč tako poišče le slab odstotek anketiranih, kar je v primerjavi z drugimi evropskimi državami malo (Klun, 2002, str. 18).

2.4.2 Predlog zakona o davčnem svetovanju

Člani društva davčnih svetovalcev Slovenije so po sprejemu in uveljavitvi Zakona o davčnem postopku, ki prvič uvaja termin davčnega svetovalca pri ravnanju davčnega zavezanca in davčnih postopkih, pripravili in vložili v parlamentarno obravnavo svoj predlog zakona o davčnem svetovanju (Zgodovina in delovanje DDSS, 2003).

Skupina poslancev je 27. oktobra 1998 na podlagi 19. člena zakona o poslancih ter 174. in 175. člena poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije vložila v zakonodajni postopek Predlog zakona o davčnem svetovanju – prva obravnava, ki naj ga Državni zbor Republike Slovenije obravnava po rednem postopku (Poročevalec, 1998, str. 19).

V predlogu zakona podajajo avtorji oceno stanja in razloge za izdajo zakona. Ugotavljajo, da je s 1. januarjem 1991 v veljavi davčna zakonodaja, ki je bistveno spremenila odnos davčnih zavezancev do davkov in davčnega sistema v celoti ter samo obnašanje davčnih zavezancev. Z vključevanjem Slovenije v mednarodne gospodarske tokove se bo naš davčni sistem nadalje prilagajal sodobnim davčnim sistemom in dosegel obseg, ki ga imajo v razvitih državah. Zaradi nezadostne seznanjenosti ter nepopolnega poznavanja predpisov se kaže potreba po posebej strokovno usposobljenih osebah z znanjem s področja davkov, ki bi davčnim zavezancem pomagale in jim olajšale izpolnjevanje vseh davčnih obveznosti v skladu z veljavnimi predpisi (Poročevalec, 1998, str. 19).

Z dejavnostjo davčnega svetovanja se v Sloveniji ukvarja veliko oseb z različnimi kvalifikacijami; računovodje, revizorji, odvetniki, notarji, posredniki v prometu nepremičnin, špediterji in drugi. Te osebe ne prevzemajo take odgovornosti, kot bi jo morale v primeru zakonske ureditve tega poklica. Z zakonom o davčnem svetovanju bi se dosegla višja kvaliteta in strokovnost storitev s področja davčnega svetovanja, pravna varnost davčnih zavezancev ter nenazadnje tudi večje spoštovanje davčnih predpisov (Poročevalec, 1998, str. 19-20).

Predloženi zakon o davčnem svetovanju temelji na naslednji načelih (Poročevalec, 1998, str. 20):

- davčno svetovanje se opravlja kot samostojen poklic;
- davčno svetovanje je samostojno in neodvisno strokovno svetovanje;
- davčno svetovanje opravljajo davčni svetovalci;
- davčni svetovalci morajo za opravljanje davčnega svetovanja imeti licenco;

- licenco za davčne svetovalce lahko pridobi samo oseba, ki je opravila izpit za davčne svetovalce in izpolnjuje druge osebne pogoje, določene z zakonom;
- davčni svetovalec opravlja davčno svetovanje zakonito, strokovno in korektno;
- davčno svetovanje lahko opravljajo tudi družbe, če zaposlujejo davčnega svetovalca z licenco.

Predloženi zakon določa, kdo je lahko davčni svetovalec in določa pogoje za opravljanje davčnega svetovanja. Davčno svetovanje tako lahko opravljajo na podlagi pogodbe s stranko davčni svetovalci, ko pridobijo licenco.

Zakon določa pogoje za pridobitev licence, ki so (Poročevalec, 1998, str. 20):

- oseba mora biti državljan Republike Slovenije,
- imeti mora visoko izobrazbo pravne ali ekonomske smeri,
- opraviti mora izpit za davčne svetovalce,
- zaključiti mora verificirani izobraževalni program za davčnega svetovalca,
- imeti mora najmanj triletno delovno izkušnjo,
- je oseba, vredna zaupanja za opravljanje davčnega svetovanja.

Zakon predvideva, da mora kandidat za davčnega svetovalca opraviti izpit za davčnega svetovalca, s katerim se preverja strokovna usposobljenost za opravljanje davčnega svetovanja. Izpit se opravlja pred komisijo, ki jo imenuje zbornica davčnih svetovalcev. Člani izpitne komisije pa izmed sebe izvolijo predsednika izpitne komisije. Kandidatu, ki je uspešno opravil izpit, izda komisija potrdilo o opravljenem izpitu (Poročevalec, 1998, str. 20).

V primerjalno pravnem delu predloga zakona avtorji ugotavljajo, da prevladujejo tri vrste pristopov držav k davčnemu svetovanju. V Avstriji, Japonski, Nemčiji, Češki, Poljski in na Kitajskem imajo popolnoma zakonsko urejen sistem. Delno urejen sistem predstavlja model, ki se uporablja v Združenih državah Amerike, kjer lahko vsakdo daje davčne nasvete in pripravlja davčne napovedi in druge dokumente. Delno regulacijo ima tudi Avstralija, kjer lahko davčne obračune pripravljajo le odvetniki in davčni zastopniki. Popolnoma neurejene sisteme imajo države, kjer področje zakonskega svetovanja ni posebej zakonsko urejeno. Nizozemska tako nima formalne ureditve, ima pa dve močni zasebni organizaciji, ki sta s strani vlade obravnavani kot pooblaščen partner v razpravah o problemih v zvezi z davčnimi pravili in davčnega sistema v celoti (Predlog zakona o davčnem svetovanju, 2003).

Avtorji predloga zakona o davčnem svetovanju ugotavljajo, da bo prišlo na podlagi zakona do pozitivnih finančnih posledic za proračun. Dve glavni dejstvi, ki govorita temu v prid, sta:

- davki so najpomembnejši vir proračuna in
- davčni svetovalec ni nasprotnik davčne uprave.

Davčno svetovanje bo vplivalo na večje prihodke v proračunu, ki bodo doseženi (Poročevalec, 1998, str. 21):

- z osveščanjem davčnih zavezancev o pravilnem in pravočasnem obračunavanju in plačevanju davkov,
- z vplivom na zmanjšanje davčne evazije,
- s svetovanjem na področju pravilnega vodenja poslovnih knjig in posledično pravilnega prikazovanja davčne osnove in koriščenja davčnih olajšav,
- s sodelovanjem pri sestavi, izgradnji in izpopolnjevanju davčnega sistema,
- s prizadevanjem za poenotenje računalniške strojne in programske opreme, ki jo potrebujejo davčni zavezcanci pri svojem delu.

Davčno svetovanje bo imelo tudi vpliv na zmanjšanje stroškov proračuna (Poročevalec, 1998, str. 21):

- z za državo brezplačnim informiranjem davčnih zavezancev,
- z dodatno izmenjavo strokovnih mnenj z institucijami doma in po svetu,
- z organiziranjem posvetovanj, okroglih miz in drugih oblik obveščanja o novostih v davčni zakonodaji,
- s pravilno razlago davčnih zakonov davčnim zavezancem:
 - o na področjih, ki zadevajo nacionalno davčno zakonodajo,
 - o na področjih, ki zadevajo mednarodno obdavčevanje,
 - o na področju carin, DDV in drugih oblik davščin,
- s posredno uveljavitvijo večje davčne discipline, s čimer se bo potreba po davčnih inšpektorjih zmanjšala,
- z vlogo davčnega svetovalca kot posrednika v davčnih sporih, kar pripomore k hitrosti reševanja davčnih sporov,
- s sodelovanjem z davčno upravo pri pripravi davčnih zakonov in podzakonskih aktov,
- s pomočjo pri harmonizaciji davkov z Evropsko unijo.

Temu sledijo splošne določbe 42-ih členov, kjer je v posameznih členih določeno, kdo lahko opravlja poklic davčnega svetovalca, kakšne so njegove pravice in dolžnosti, kakšne so zahteve za pridobitev licence za davčno svetovanje, iz česa je sestavljen izpit in kako izgleda. Opredeljena je družba za davčno svetovanje, disciplinska odgovornost svetovalcev, sestava in organizacija Zbornice davčnih svetovalcev Slovenije, kazenske določbe ter prehodne in končne določbe. Na koncu sledi obrazložitev, ki povzema glavne točke zakona (Predlog zakona o davčnem svetovanju, 1998).

Predlog zakona o davčnem svetovanju v svoji vsebini povzema tudi stanje v Sloveniji. Pri tem omenja le Društvo davčnih svetovalcev Slovenije, ki je pridružen član evropskega združenja poklicnih združenj davčnih svetovalcev, Confederation Fiscale Europeenne (CFE). To združenje je bilo ustanovljeno leta 1959. Davčno svetovalne organizacije Slovenije so bile v

združenje sprejete kot opazovalke v letu 1995, leta 1999 pa so postale članice (History of the C.F.E., 2003).

CFE si prizadeva za enotno ureditev davčnega svetovanja v Evropi. Sprejel je svoje smernice, ki predvidevajo naslednja poklicna načela (Poročevalec, 1998, str. 21):

- neodvisnost,
- osebna odgovornost,
- skrbnost in vestnost,
- molčečnost,
- združljive in nezdružljive dejavnosti,
- omejeno reklamiranje,
- kolegialnost,
- plačilo,
- disciplinska odgovornost,
- dopolnilno izobraževanje.

Vse evropske države naj bi skladno z evropskimi smernicami od tistih, ki jim bodo dovolile opravljati poklic davnih svetovalcev, zahtevale visokošolsko izobrazbo, tri leta pripravništva v poklicu, opravljen izpit in prisego (Poročevalec, 1998, str. 21).

2.4.3 Slovenski inštitut za revizijo

Slovenski inštitut za revizijo (v nadaljevanju Inštitut) je bil ustanovljen 11. januarja 1994. Podlago za njegovo ustanovitev je predstavljal zakon o revidiranju iz leta 1993, ki je za ustanovitelja Inštituta postavil Zvezo računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije. Kmalu po ustanovitvi so sprejeli prve temeljne akte, ki so urejali delovanje revizijske stroke v Sloveniji. Inštitut je v svojih nadaljnjih letih delovanja postajal vedno bolj aktiven ne samo na domačem strokovnem področju, ampak tudi v tujini. Postal je član Mednarodnega združenja računovodskih strokovnjakov IFAC²¹ in Zveze evropskih revizorjev FEE²² (O Slovenskem inštitutu za revizijo, 2003). Inštitut izdaja revijo Revizor, ki izhaja mesečno že od same ustanovitve Inštituta naprej²³.

Delovanje Inštituta zagotavljajo svet, revizijski svet, strokovni svet in direktor. Strokovno delo poteka tudi v okviru sekcij, ki združujejo posameznike z določenimi strokovnimi znanji in ki skrbijo za ustrezen razvoj in ugled posameznih strok. Te sekcije so:

²¹ International Federation of Accountants

²² Federation des ExpertsComptables Europeens

²³ Člane in vse druge, ki jih zanimajo v njej obravnavane teme, seznanja s pomembnimi informacijami in novostmi na področju revidiranja, računovodstva in davčnega svetovanja. Izhaja mesečno in obsega povprečno 180 strani.

- sekcija preizkušenih davčnikov,
- sekcija pooblaščenih ocenjevalcev,
- sekcija preizkušenih poslovnih finančnikov,
- sekcija preizkušenih revizorjev informacijskih sistemov,
- sekcija preizkušenih notranjih revizorjev in
- sekcija preizkušenih računovodij in računovodij (O Slovenskem inštitutu za revizijo, 2003).

Sekcija za davčno svetovanje združuje vse preizkušene davčnike, ki so v skladu s pravilnikom o pridobitvi potrdila o strokovnem nazivu preizkušeni davčnik, vpisu v register preizkušenih davčnikov in načinu objavljanja podatkov pridobili strokovni naziv in so vpisani v register pri inštitutu.

Sekcija deluje v okviru strokovnega sveta, njena naloga pa je, da (Sekcija se predstavi, 2003):

- opravlja strokovna dela s področja davkov in davčnega svetovanja,
- skrbi za izvajanje sklepov strokovnega sveta,
- strokovnemu svetu predlaga v sprejetje standarde, kodekse in druge akte, pomembne za delovanje stroke,
- strokovnemu svetu posreduje predlog smernic za oblikovanje cen storitev davčnega svetovanja,
- skupaj s strokovnim svetom skrbi za razvoj davčno svetovalne stroke.

Sekcijo vodi petčlanski odbor, ki je bil imenovan 30. decembra 1996 (Sekcija se predstavi, 2003). Sekcija za davčno svetovanje že od leta 1999 organizira izobraževanja za pridobitev naziva preizkušeni davčnik. Izobraževanje obsega 163 ur in se deli na splošni in posebni del. Splošni del obsega revizijo, računovodstvo, poslovne finance, gospodarsko in davčno pravo, kvantitativne metode in poslovno komuniciranje, posebni del pa davčni postopek in davčno revizijo, računovodstvo, davke in poslovne finance. Po uspešno opravljenih izpitih mora kandidat za pridobitev strokovnega naziva preizkušeni davčnik pripraviti in zagovarjati še zaključno delo (Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2000, 2001, str. 122).

Sekcija za davčno svetovanje vsako leto organizira tudi konferenco preizkušenih davčnikov. Tematika je vsako leto prilagojena glede na trenutna vprašanja stroke in aktualne spremembe. V letu 1999 in 2000 so organizirali po tri okrogle mize, a se je izkazalo, da davčna uprava ne upošteva skupnih stališč, ki se izoblikujejo na okroglih mizah, ter tudi v svojih uradnih pojasnilih o že obravnavanih problemih zavzema svoja stališča. Zaradi tega jih v letu 2001 niso več organizirali (Poročilo o delu za leto 2001, 2002, str. 162).

V Poročilu o delu Inštituta iz leta 2000 avtorji ugotavljajo, da v predlogu zakona o davčnem svetovanju predlagalci niso omenili Inštituta kot pomembnega akterja pri izobraževanju davčnih svetovalcev. Ugotavljajo, da bi država to področje morala zakonsko ali kako drugače

urediti in so mnjenja, da je Inštitut ena izmed najbolj usposobljenih strokovnih institucij, ki bi ji država lahko dala pooblastila tudi na področju davčnega svetovanja.

V nadaljevanju ugotavljajo, da je po zgledu nekaterih držav zakon o davčnem svetovanju morda nepotreben. Izhajajo iz primera Avstrije, ki ima davčno svetovanje urejeno s posebnim zakonom, kandidat za pridobitev naziva revizor pa mora najprej postati davčni svetovalec in šele po nekajletnih izkušnjah lahko pridobi naziv revizor. V državah, kjer nimajo zakona o davčnem svetovanju, večino tega dela opravljajo revizorji, kar se zdi logično. Revizorji so tisti, ki morajo najbolj poznati poslovanje podjetja, da lahko podajo neodvisno mnenje (Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo, 2000, str. 127).

2.4.4 Društvo davčnih svetovalcev Slovenije

Na drugi strani deluje Društvo davčnih svetovalcev Slovenije (v nadaljevanju DDSS), ki deluje na načelih prostovoljnosti, samostojnosti, neprofitnosti in javnosti dela.

Cilji in naloge društva so (Kakšni so cilji in naloge društva?, 2003):

- sodelovanje pri sestavi, izgradnji, izpopolnjevanju in vzpostavitvi davčnega sistema in davčne politike v državi,
- sodelovanje z drugimi sorodnimi institucijami doma in v svetu,
- prizadevanje za ugled in položaj poklica davčnega svetovalca,
- prizadevanje za dodatno neinstitucionalno izobraževanje in izmenjavo strokovnih mnenj članov društva,
- organiziranje posvetovanj, seminarjev, okroglih miz in drugih oblik obveščanja članov o novostih v zakonodaji, stroki in praksi s področja davkov in davčne politike in drugih komplementarnih področij,
- prizadevanje za poenotenje računalniške, strojne in programske opreme, ki jo potrebujejo davčni svetovalci pri svojem delu, priprava članov za pridobitev statusa davčnega svetovalca, sodelovanje pri poenotenju uporabe zakonskih in podzakonskih predpisov in aktov s področja davkov.

Član društva lahko postane vsak državljan Republike Slovenije, ki ima visoko izobrazbo ekonomske ali pravne smeri in izpolnjuje druge pogoje, ki jih za delo na področju davčnega svetovanja določajo zakonski predpisi (Kdo lahko postane član DDSS?, 2003).

V sodelovanju z Davčno-finančnim raziskovalnim inštitutom v Mariboru organizirajo izpite za pridobitev naziva davčni svetovalec. Prvi izpiti so bili izvedeni novembra 2000. Za uspešno opravljeni preizkus znanja so kandidati prejeli certifikat in interni naziv davčni svetovalec.

2.4.5 Davčno-finančni raziskovalni inštitut

Davčno-finančni raziskovalni inštitut je bil ustanovljen leta 1999 z namenom opravljanja strokovnih dejavnosti domačim in tujim javnostim na področju finančnega prava, javnih financ in zavarovalnega prava. Sedež inštituta je v Mariboru. Organiziran je kot neprofitni zavod, preko katerega ustanovitelji in uporabniki uresničujejo svoj interes za dopolnilno izobraževanje. Organizirajo tudi raziskovalno, publicistično ter svetovalno delo za potrebe uporabnikov.

Davčni inštitut organizira posebne strokovne delavnice v obliki Davčne šole in Nadaljevalne davčne šole. Vsaka davčna šola poteka dva meseca, obsega 72 ur in je razdeljena na 20 strokovnih predmetov. Vpis na posamezno davčno šolo je omejen na 30 udeležencev. Vsak, ki uspešno konča izobraževanje, pridobi znanje s področja slovenske pravne ureditve in tujih pravnih ureditev, računovodstva, finančnega poslovanja, pravnih subjektov v davčnem pravu, davčnega postopka, carin, carinskega postopka, mednarodnih sporazumov, kazenske odgovornosti v davčnem pravu itd. Davčna šola praviloma izoblikuje osebnost, ki je sposobna razreševati in svetovati v enostavnejših in zahtevnejših davčnih razmerjih (Davčno-finančni raziskovalni inštitut, 2003).

2.4.6 Davčno izobraževalni inštitut

Dopolnilna izobraževanja in usposabljanja kadrov na davčnem področju organizira tudi Davčno izobraževalni inštitut, ki je bil ustanovljen februarja 2001. Ustanovitelj inštituta je družba Simič&Partnerji, d.o.o.. Poleg organiziranja izobraževanj se ukvarjajo tudi s publicističnim in raziskovalnim delom na področju davkov. Člani društva morajo letno plačati članarino in imajo pravico do prednostnega angažiranja sodelavcev inštituta, pravico do brezplačne udeležbe na krajših izobraževanjih inštituta²⁴ in pravico do 40 % popusta na ceno vseh storitev in proizvodov inštituta (Davčno izobraževalni inštitut, 2003).

Iz zgoraj navedenega je razvidno, da v Sloveniji manjka enotnih določil in da se je vsak znašel po svoje. Na trgu je dovolj ponudnikov izobraževanj, ki tistim, ki se z davčnim svetovanjem želijo ukvarjati, nudijo zadostne možnosti za osnovna in dodatna izobraževanja. Omogočajo jim tudi, da lahko delujejo znotraj organizacij, od katerih pridobivajo strokovno podporo.

V svojem diplomskem delu navajam primere Nemčije, Velike Britanije in ZDA. Po mojem mnenju bi se Slovenija lahko zgledovala po Nemčiji ali Veliki Britaniji. ZDA imajo preveč zapleten davčni sistem, zato se po njihovi ureditvi v Sloveniji ne moremo zgledovati.

²⁴ Krajša izobraževanja trajajo do štiri šolske ure, inštitut pa izvede najmanj dve tovrstni izobraževanji letno.

Ena od možnosti je torej popolna zakonska ureditev področja davčnega svetovanja. Da bi to dosegli, bi bilo verjetno treba predlog zakona o davčnem svetovanju iz leta 1998 še v marsičem dodelati ali ga celo napisati na novo. Osnova bi bil lahko nemški zakon ali pa zakon kake druge nam bližnje države (Avstrija, Češka, Poljska...). Po drugi strani pa bi se lahko zgledovali po Veliki Britaniji. V Sloveniji imata pomembnejši vpliv na področje davčnega svetovanja Inštitut in Društvo. Eden izmed njiju bi lahko prevzel vodilno vlogo in postavil pravila in strokovne usmeritve za opravljanje davčnega svetovanja. Uvedli bi lahko enotno izobraževanje za davčne svetovalce in enoten naziv. Naloge, povezane z izobraževanjem za davčne svetovalce in kasnejšim strokovnim usposabljanjem, bi si lahko Inštitut in Društvo med sabo razdelila. Dokler ne pride do ureditve področja davčnega svetovanja, bi morali po mojem mnenju začrtati vsaj smernice nadaljnjega razvoja ali načrt prihodnje ureditve, ki bi organizacijam, ki se sedaj vsaka na svojem bregu borijo za ureditev področja davčnega svetovanja, zarisali pot k skupnemu sodelovanju in izboljševanju stanja.

Slovenija je na pragu vstopa v Evropsko unijo. Podjetja se bodo vključila v mednarodne gospodarske tokove in se srečala z davčnimi predpisi in ureditvami v drugih državah. To bo potrebo po davčnih svetovalcih močno povečalo. Neurejenost davčnega svetovanja po mojem mnenju negativno vpliva na razvoj stroke in ne zagotavlja zadostnega razvoja tega poklica. Davčni svetovalci bodo postajali enakovredni odvetnikom in revizorjem in bodo zato dolžni sprejemati popolno odgovornost za svoje delo.

3 SKLEP

Zgodovina davčnega svetovanja sega v preteklost vse do rimskih časov, ko so svetovali o plačilu davkov kar govorniki. Kasneje so to funkcijo sprejeli pisarji in knjigovodje za trgovce, na prehodu iz fevdalizma v kapitalizem pa odvetniki. Od revizorjev je opravljanje poklica počasi prehajalo na davčne svetovalce, ki so to delo opravljali kot izključno dejavnost. Poklic je z razširjanjem obsega in vrst davkov pridobival na veljavi in se v začetku 20. stoletja v razvitih tržnih gospodarstvih postavil ob bok odvetnikom in revizorjem.

Davčni svetovalci morajo pri opravljanju svojega poklica upoštevati poklicno-etična načela, ki od njih zahtevajo, da so pri svojem delovanju strokovni, skrbni in odgovorni, prejete informacije morajo varovati in se držati načela molčečnosti, biti morajo prizadevni in neoporečni. Za pravilno, odgovorno in učinkovito delo so jim v pomoč strokovna načela, ki vsebujejo obrazložitve za lažje razumevanje. V primeru kršenja teh načel in pravil so svetovalci ustrezno kaznovani.

Ker pri opravljanju njihovega poklica lahko pride do neželenih napak, se morajo zavarovati pred poklicno odgovornostjo pri zavarovalnici.

Svetovanje se lahko navezuje na pretekle dogodke, na katere svetovalec nima več vpliva, lahko pa gre tudi za svetovanje v zvezi s prihodnjimi poslovnimi dogodki. Sodelovanje med davčnim svetovalcem in naročnikom poteka v petih fazah, vse od prepoznavanja problema, postavitve diagnoze, načrtovanja dejavnosti do izvajanja in zaključka.

V svetu je področje davčnega svetovanja različno urejeno, nekje so sprejeli zakon, drugje se svetovalci povezujejo v društva, inštitute in druge oblike združenj. V Nemčiji so prvi zakon o davčnem svetovanju sprejeli že leta 1935 in z njim uredili položaj davčnega svetovalca ter pogoje za pridobitev dovoljenja za opravljanje dela. Nosilci davčnega svetovanja so davčni svetovalci in davčni pooblaščenici, ki so združeni v Zvezno zbornico davčnih svetovalcev. Poklicna pravila so predpisana in so jih svetovalci dolžni upoštevati. Po zakonu so vsi svetovalci zavarovani za poklicno tveganje.

V Veliki Britaniji davčno svetovanje ne ureja zakon, pač pa strokovne usmeritve in praktična priporočila. Sprejela sta jih Pooblaščen inštitut davčnih svetovalcev in Združenje davčnih tehnikov, ki imata vodilno vlogo na tem področju. Inštitut želi spodbujati javno izobraževanje na davčnem področju in združuje člane, ki so usposobljeni za svetovanje v davčnih zadevah. Imajo naziv pooblaščen davčni svetovalec. Združenje davčnih tehnikov pa nudi usposabljanje tistim, ki se ukvarjajo z izdelovanjem davčnih obračunov.

V ZDA ni zakonskih ali strokovnih zahtev na področju davčnega svetovanja, zato se z njim lahko ukvarja vsak. Kljub temu so v večini strokovnjaki, ki morajo upoštevati strokovna in etična pravila svoje stroke. Poklic je v ZDA zelo razširjen, saj se zaradi zapletenosti davčnih predpisov večina davkoplačevalcev odloča za strokovno pomoč. Med davčnimi svetovalci je veliko pooblaščenih revizorjev, ki morajo poznati temeljna pravila in opraviti izpit, da se lahko ukvarjajo z davčnim svetovanjem.

Ker v Sloveniji področje davčnega svetovanja ni zakonsko urejeno, se s svetovanjem ukvarja veliko število posameznikov, z zelo različnimi kvalifikacijami. Tako svetujejo računovodje, revizorji, notarji, odvetniki, posredniki v prometu nepremičnin, špediterji in drugi. Člani Društva davčnih svetovalcev Slovenije so leta 1998 predložili predlog zakona o davčnem svetovanju Državnemu zboru, a ta zakon ni bil sprejet.

Glede na podatke raziskave o učinkovitosti davčne administracije v Sloveniji, izvedene v letu 2001, lahko sklepamo, da se v zadnjem času tudi pri nas poklic davčnega svetovalca vse bolj ceni in potrebuje. Iz raziskave je razvidno, da med zavezanci za DDV v povprečju poišče strokovno pomoč svetovalca 31,3 % anketiranih. Med fizičnimi osebami, zavezanci za dohodnino, poišče pomoč v povprečju 10,8 % anketiranih. Ta pomoč je v večini primerov brezplačna, saj za nasvet vprašajo prijatelje.

Področje davčnega svetovanja v Sloveniji urejata predvsem Slovenski inštitut za revizijo in Društvo davčnih svetovalcev Slovenije. Inštitut na podlagi opravljenih izpitov svojim članom podeljuje naziv preizkušeni davčnik in jih vpisuje v register. Društvo podeljuje interni naziv

davčni svetovalec. Člani obeh institucij morajo upoštevati poklicna in strokovna pravila, saj jim v nasprotnem primeru sledijo sankcije. Za opravljanje poklica se morajo zavarovati pred poklicnim tveganjem.

Poklic davčnega svetovalca se ni pojavil zaradi poskusa utajitve davkov, pač pa zaradi potrebe po optimizaciji plačevanja davčnih obveznosti. Davčni svetovalec zasleduje le en cilj, to je čim večji finančni in s tem poslovni uspeh svojega klienta. Davkarji skušajo v okviru zakonov iztržiti čim več od zavezancev v dobro proračuna, svetovalci na drugi strani pa uporabljajo vse svoje znanje, pravno dovoljena sredstva in olajšave, da njihove stranke ne bi plačale več davkov, kot je nujno potrebno. Kljub temu da davčni svetovalci delujejo proti davčni oblasti, so zanje kvalificirani nasprotniki, ki zagotavljajo pravočasno in urejeno plačevanje obveznosti.

Z vstopanjem Slovenije v Evropsko unijo se bo davčna zakonodaja spreminjala in približevala evropski, s čimer se bo trg davčno-svetovalnih storitev povečal, s tem pa tudi potreba po večjem številu svetovalcev. Stanje, ki prevladuje v Sloveniji, kaže na to, da bi bila zakonska ali katera druga ureditev nujno potrebna. Dokler do ureditve ne pride, pa je nujno, da se nakažejo vsaj smernice nadaljnjega razvoja področja davčnega svetovanja.

LITERATURA

1. Čokelc Stanko, Franc Brigita: Davčno svetovanje v Nemčiji. Revizor, Ljubljana, 13(2002), 1, str. 39-70.
2. Drobnič Nada: Davčno svetovanje v Veliki Britaniji. Revizor, Ljubljana, 14(2003), 9, str. 80-102.
3. Lowel H. Cym: Sarbanes-Oxley Act 2002. Journal of International Taxation, Boston, 13(2002), 12, str. 6-11.
4. Klun Maja: Slovenski odnos do davkov in do dela davčne administracije. Denar, Ljubljana, 12(2002), 16, str. 17-18.
5. Koletnik Franc: Poklicna etika davčnika in načela o davčnem svetovanju. Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva preizkušeni davčnik. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2003. 20 str.
6. Kubr Milan: Managenet Consulting. Third edition. Geneva : International Labour Office, 1996. 850 str.
7. Prislán Barbara: Razvoj davčnega svetovanja v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1996. 47 str.
8. Repovž Leon: Uvod v podjetniško in davčno svetovanje. Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva preizkušeni davčnik. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2003. 17 str.
9. Skitek Mitja: Davčno svetovanje in davčno načrtovanje. Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva preizkušeni davčnik. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2003. 28 str.
10. Strobel D. Caroline: New accounting regulation will affect tax practice. The Journal of Corporate Accounting&Finance, New York, 14(2003), 2, str. 89.
11. Tax consulting hits troubled times in UK. International Tax Review, London, 13(2002), 3, str. 7.
12. Turk: Kodeks poklicne etike in znaki odličnosti preizkušenega davčnika. Revizor, Ljubljana, 10(2000), 11, str. 129-131.
13. Vezjak Blanka. Davčno svetovanje-pravne in strokovne podlage v Združenih državah Amerike. Revizor, Ljubljana, 12(2001), 5-6, str. 41-61.
14. Zadavec Igor: Davčna reforma 2000 v Nemčiji. Revizor, Ljubljana, 13(2002), 4-5, str. 71-79.

VIRI

1. Davčno-finančni raziskovalni inštitut, 15.9.2003.
[URL: <http://www.davki.com/DesktopDefault.aspx?tabindex=-1&tabid=23>]
2. Davčno izobraževalni inštitut, 15.9.2003.
[URL: <http://www.simic-partnerji.si/>]
3. History of the C.F.E., 15.9.2003.
[URL: http://www.cfe-eutax.org/FRAMES_TOTAL/total_activities.html]
4. Hribar Marjan: Kdo se ukvarja z dejavnostjo svetovanja?
[URL: <http://www.hribena.si/page30.htmlr>], 5.5.2003a.
5. Hribar Marjan. Kakšno je stanje v Sloveniji?
[URL: <http://www.hribena.si/page30.htmlr>], 5.5.2003b.
6. Internal Revenue Service data book 2002, Publication 55B, Washington, DC. Issued March 2003, 8.10.2003.
[URL: <http://www.irs.gov/pub/irs-soi/02db31ps.xls>]
7. Kakšni so cilji in naloge DDSS?, 13.9.2003.
[URL: <http://www.davki.com/DesktopDefault.aspx?tabindex=3&tabid=15>]
8. Kdo lahko postane član DDSS?, 13.9.2003.
[URL: <http://www.davki.com/DesktopDefault.aspx?tabindex=3&tabid=15>]
9. Kodeks poklicne etike članov DDSS, 15.9.2003.
[URL: <http://www.davki.com/DesktopModules/DisplayDoc.aspx?Mtype=0&ItemId=40>]
10. O Slovenskem inštitutu za revizijo, 15.11.2003.
[URL: http://www.si-revizija.si/o_siru/index.shtml]
11. Poročevalec: Predlog zakona o davčnem svetovanju (ZdavS), št. 78, 1998.19-26 str.
12. Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2000. Revizor, Ljubljana, 12(2201), 5-6, str. 123-128.
13. Poročilo o delu za leto 2001. Revizor, Ljubljana, 13(2002), 4-5, str. 161-164.
14. Predlog zakona o davčnem svetovanju, 15.6.2003.
[URL: http://www.dz-rs.si/si/aktualno/spremljanje_zakonodaje/predlogi_zakonov/predlogi_zakonov.html]
15. Sekcija se predstavi, 15.10.2003.
[URL: <http://www.si-revizija.si/davcniki/index.shtml>]
16. Strokovna načela preizkušenega davčnika. Revizor, Ljubljana, 14(2003), 3, str. 140-148.
17. Zgodovina in delovanje DDSS, 15.9.2003.
[URL: <http://www.davki.com/DesktopModules/DisplayDoc.aspx?Mtype=o&ItemId=19>]